

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
ННІ філології та журналістики

Любов БАШМАНІВСЬКА
Валерій БАШМАНІВСЬКИЙ

Стилістика засобів масової інформації

Навчально-методичний посібник

Житомир – 2025

УДК 81'38:070

С 83

Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол № 3 від 03.03.2025 р.)

Рецензенти:

Марина НАВАЛЬНА – доктор філологічних наук, професор кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування України;

Ольга МІТЧУК – доктор наук із соціальних комунікацій, професор, в. о. завідувача кафедри інформаційного права та юридичної журналістики Навчально-наукового інституту права Національного університету водного господарства та природокористування;

Лариса ШЕВЦОВА – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри слов'янської і германської філології та перекладу ЖДУ імені Івана Франка.

Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилїстика засобів масової інформації: навчально-методичний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2025. 110 с.

У посібнику подано плани практичних занять, завдання для самостійного виконання, питання для самоконтролю, тести, орієнтовні питання до екзамену, список рекомендованої літератури до кожного практичного.

Для студентів-журналістів, філологів і тих, кого цікавить стилїстика медіа.

© Л. А. Башманівська, В. І. Башманівський, 2025
© ЖДУ ім. І. Франка

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Інформаційний обсяг освітньої компоненти.....	6
Практичне заняття № 1. Тема: Стилїстика як лїнгвїстична наука і навчальна дисциплїна. Історїя та джерела стилїстики.....	9
Практичне заняття № 2–3. Тема: Основнї поняття й категорїї стилїстики.....	15
Практичне заняття № 4. Тема: Публїцистичний стиль.....	21
Практичне заняття № 5. Тема: Науковий стиль.....	25
Практичне заняття № 6. Тема: Офіційно-дїловий стиль.....	30
Практичне заняття № 7. Тема: Художнїй стиль.....	35
Практичне заняття № 8. Тема: Розмовний стиль.....	39
Практичне заняття № 9. Тема: Конфесійний стиль.....	43
Практичне заняття № 10. Тема: Епїстолярний стиль.....	48
Практичне заняття № 11. Тема: Стиль інтернет-спїлкування.....	54
Практичне заняття № 12. Мовленнєвий практикум. Модульна контрольна робота № 1.....	59
Практичне заняття № 13. Тема: Фоностилїстика.....	60
Практичне заняття № 14. Тема: Стилїстичнї функцїї лексики.....	65
Практичне заняття № 15. Стилїстичнї функцїї лексики. Мовленнєвий практикум.....	71
Практичне заняття № 16. Тема: Стилїстичне використання фразеологїї.....	76
Практичне заняття № 17. Тема: Стилїстичнї функцїї засобів словотвору.....	81
Практичне заняття № 18. Тема: Стилїстичнї функцїї лексики, фразеологїї, словотвору. Мовленнєвий практикум.....	86
Практичне заняття № 19. Тема: Стилїстичнї можливостї морфологїчних засобів.....	90
Практичне заняття № 20. Тема: Стилїстичнї можливостї синтаксичних засобів.....	95
Практичне заняття № 21. Тема: Стилїстичнї фігури.....	100
Практичне заняття № 22. Підсумкове заняття. Модульна контрольна робота № 2.....	105
Орїєнтовнї питання до екзамену.....	106

ВСТУП

Вивчення освітньої компоненти «Стилістика засобів масової інформації» для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти відповідає освітньо-професійній програмі «Журналістика. Реклама і зв'язки з громадськістю».

Предметом вивчення освітньої компоненти є стилістична система й наука про неї, зокрема стилістична диференціація мови, характеристика її функціональних стилів, а також особливості вживання мовних засобів у публіцистичному, науковому, офіційно-діловому, художньому, розмовному, конфесійному, епістолярному стилях та стилі інтернет-спілкування.

Метою є вивчення стилістичної системи української мови в її довершених, поліфункціональній формі; засвоєння основних понять стилістики ЗМІ; оволодіння стилістичними нормами літературного мовлення; вироблення чуття естетики мовлення й уміння журналіста працювати над своїм словом.

Основними завданнями вивчення освітньої компоненти є:

- вивчення основних понять і категорій стилістики;
- визначення основних етапів формування й розвитку функціональних стилів мови в різних сферах спілкування;
- засвоєння стилістичної системи української мови;
- вироблення вмінь визначати й оцінювати стилістичні ознаки та мовні засоби текстів усіх стилів, жанрово-стильові особливості медіатекстів;
- знання стилістичних прийомів та способів використання мовних засобів відповідно до умов і цільової настанови;
- закріплення в майбутніх працівників медіа стилістичних навичок завдяки конструюванню стилістично довершеного медіатексту;
- опанування навичками текстотворення в усіх функціональних стилях, підстилях і жанрах журналістики;
- підвищення культури мовлення журналіста, розвиток мовного чуття й мовного смаку, підвищення загальної культури мови ЗМІ.

Освітня компонента «Стилістика засобів масової інформації» викладається на II курсі в 3 семестрі.

На вивчення освітньої компоненти відводиться 150 год, 5 кредитів ECTS.

Форма проведення занять: лекції, практичні заняття.

Навчальний посібник з освітньої компоненти «Стилістика засобів масової інформації» спрямований на вдосконалення мовних знань, розуміння сучасних стилістичних норм, розвиток стилістичної вправності, підвищення культури мовлення майбутніх журналістів.

У посібнику подано плани практичних занять, завдання для самостійного виконання, питання для самоконтролю, тестові завдання, орієнтовні питання до екзамену, список рекомендованої літератури до кожного практичного.

Інформаційний обсяг освітньої компоненти

Модуль 1. Основні поняття стилістики. Функціональні стилі української мови.

Предмет, мета й завдання вивчення стилістики як лінгвістичної науки та навчальної дисципліни. Основні розділи стилістики (структура): теоретична стилістика; практична стилістика; стилістика ресурсів (описова стилістика); функціональна стилістика (художньої літератури, стилістика мови і стилістика мовлення); зіставна стилістика; порівняльна стилістика; історична стилістика; діалектна стилістика тощо.

Методи лінгвостилістичних досліджень (зіставлення, семантико-стилістичного аналізу, статистичні, стилістичного експерименту тощо). Зв'язок стилістики з іншими дисциплінами.

Історія та джерела стилістики.

Основні поняття й категорії стилістики.

Стиль – функціональний різновид літературної мови. Поняття норми. Різновиди норм: загальнономовна, літературна, стилістична й стильова. Роль медіа в поширенні норм української літературної мови. Стилiстичні помилки.

Стилiстичне значення. Інформація, експресія й контекст як ключові поняття стилістики. Стилiстичні засоби, прийоми, стилітеми.

Поняття про функціональні стилі. Класифікація стилів української літературної мови, їх характеристика (сфера використання, основне призначення, підстилі, жанри, ознаки й мовні засоби). Публіцистичний, науковий, офіційно-діловий, художній, розмовний, конфесійний, епістолярний та стиль інтернет-спілкування.

Модуль 2. Стилiстичні функції фонетичних, лексичних, словотвірних, морфологічних і синтаксичних засобів у мові медіа.

Фоностилістика. Поняття фоніки у фоностилістиці. Евфонія. Засоби милозвучності української мови. Оноματοпея як засіб звукової виразності художньої мови.

Стилістичне використання в мові медіа звукових повторів (анафори, епіфори, асонансу, алітерації).

Прийоми милозвучності усного мовлення (наголос, висота тону, темп, сила голосу).

Стилістичні функції лексики, фразеології та словотвору, їх використання в медіа.

Стилістична диференціація лексичного складу української мови. Історизми, архаїзми, старослов'янізми, неологізми, професіоналізми, терміни, запозичення, діалектизми, просторіччя, жаргонізми, арготизми. Їх стилістична роль і використання в мові медіа.

Синоніми, омоніми, антоніми, пароніми в мові ЗМІ, їх стилістичне використання. Використання в мас-медіа фразеологічних одиниць.

Використання стилістичних засобів словотвору в різних функціональних стилях.

Морфологічні й синтаксичні засоби, їх стилістичні можливості й використання в мові медіа.

Стилістична морфологія. Стилістичні можливості граматичних категорій іменника та прикметника. Стилістичні можливості дієслів та інших засобів морфології.

Стилістичне використання різновидів простого речення. Стилістичне застосування складного речення. Стилістичні можливості ускладнених речень. Стилістичні функції прямої та непрямой мови. Стилістичне використання періоду.

Морфологічні й синтаксичні засоби в мові медіа.

Фігури й тропи, їх стилістичні функції. Класифікація тропів (метафора, метонімія, синекдоха, персоніфікація, параномазія, алегорія, порівняння, епітет, іронія, пародія).

Класифікація фігур (анафора, епіфора, асиндетон, полісиндетон, ампліфікація, еліпс, паралелізм, парафраза, період, градація, умовчання, плеоназм, тавтологія тощо).

Використання стилістичних фігур і тропів у мові медіа. Стилiстичний аналіз медіатексту.

Практичне заняття № 1. Тема: Стилїстика як лїнгвістична наука й навчальна дисциплїна. Історія та джерела стилїстики

План

1. Стилїстика – лїнгвістична наука й навчальна дисциплїна. Предмет стилїстики, мета й завдання вивчення.
2. Основні розділи стилїстики (структура).
3. Методи лїнгвостилїстичних досліджень.
4. Зв'язок стилїстики з лїнгвістичними й нелїнгвістичними дисциплїнами.
5. Історія та джерела стилїстики.

Практичні завдання для самостійного виконання

1. Виконайте одне із завдань: а) доберіть зразки різних функціональних стилів у медіа, обґрунтуйте належність тексту до певного стилю; б) дайте характеристику мові й стилю кількох інформаційних програм на українському телебаченні.
2. Опрацюйте статтю й зробіть короткі записи основних положень: Єрмоленко С. Я. Українська лїнгвостилїстика: основні поняття, напрямки й методи... URL: kulturamovyu.univ.kiev.ua/KM/pdfs/reg/1-1.pdf
3. Сформулюйте вимоги до мовлення радіо- й тележурналістів.

Питання для самоконтролю

1. Що таке стилїстика? Назвіть предмет, мету й завдання вивчення стилїстики.
2. Які основні розділи стилїстики (структура)?
3. Назвіть методи лїнгвостилїстичних досліджень.
4. З якими лїнгвістичними й нелїнгвістичними науками взаємодїє стилїстика?
5. Розкрийте історію стилїстичної науки та її джерела.

Тестові завдання

1. Предметом стилїстики мови є:
а) рівень розвитку літературної мови;

б) історичні етапи формування стилістичних засобів, основні ознаки сучасного стану мови;

в) стилістична система мови й наука про неї, зокрема стилістична диференціація мови, характеристика її функціональних стилів;

г) стилістичний відбір слова з певною метою висловлювання.

2. Мета практичної стилістики:

а) визначити основні поняття й категорії стилістики, предмет досліджень, теоретично обґрунтувати принципи і методи стилістичних досліджень;

б) вивчити всі типи відхилень від норм, від законів комунікації;

в) визначити стилістично забарвлені засоби мови не тільки в тексті, а й поза контекстним використанням;

г) навчити добре володіти багатством виражальних засобів національної мови відповідно до мети, призначення, умов і сфери спілкування.

3. У функціональній стилістиці виокремлюють:

а) стилістику художньої літератури, стилістику мови і стилістику мовлення;

б) стилістику ресурсів, теоретичну й практичну стилістику;

в) зіставну й порівняльну стилістику;

г) історичну та діалектну стилістику.

4. До головних джерел стилістики української літературної мови належать:

а) запозичення, мовні норми, художня література;

б) стилістичні норми, апології;

в) стилістичні засоби, стилістеми, стилістичні прийоми як елементи мови/мовлення;

г) народна мова, фольклор, літературно-писемні традиції попередніх етапів розвитку української мови, ділове письменство, запозичення, діалекти тощо.

5. Чим займається історична стилістика?

а) вивчає стилістичне розшарування і диференціацію мовних одиниць у межах певного діалекту чи говірки;

б) виявляє спільне, загальне й національно-специфічне в стилістичній системі національної мови;

в) досліджує стилістичну систему в діахронному аспекті, тобто в її історії розвитку;

г) розглядає живий, безпосередній вияв застосування мовних одиниць.

б. Що досліджує стилістика мовлення?

а) стилістичні засоби, становлення та історичний розвиток стилів і підстилів літературної мови, її різновидів;

б) використання стилістичних засобів, наявних у системі мови, у суспільній чи індивідуальній мовній практиці;

в) стилістичне розшарування мовних одиниць у межах певного діалекту чи говірки;

г) закономірності функціонування національної мови відповідно до потреб суспільства, ситуації спілкування.

Рекомендована література

Основна:

1. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилїстика засобів масової інформації як навчальна дисциплїна в пїдготовцї майбутнього журналіста. *Вїсник Книжкової палати*. 2022. № 6. С. 26–30.

2. Кравець Л., Барань Є. Стилїстика української мови. Навч.-метод. посїбн. Берегове-Ужгород: ЗУІ ім. Ф. Ракоцї II – ТОВ «РІК-У», 2022. 150 с.

3. Савчук Р. Л. Мова засобів масової інформації: хрестоматїя до дисциплїни. Івано-Франківськ: ПНУ, 2017. 135 с.

4. Савчук Р. Л. Метод. реком. до вивчення навч. дисц. «Практична стилїстика» для студентів IV курсу спец. «Журналістика». Івано-Франківськ: Голїней О. М., 2019. 64 с.

5. Семашко Т. Ф. Практична стилїстика і культура мовлення: навч. посїбн. для студентів фїлол. спец. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 256 с.

6. Стилїстика мовних одиниць: лексична стилїстика, стилїстична фразеологїя: навч.-метод. посїб. для студентів-філологів ЗВО; уклад.: І. І. Коломїєць. Умань: Візавї, 2021. 108 с.

7. Стилїстика української мови: навч.-метод. посїбн.; за ред. А. С. Попович. Кам'янець-Подільський, 2017. 172 с.

8. Стилїстика української мови (Теоретичні основи стилїстики. Художньо-виразові засоби мовлення): навч.-метод. посїбн. для студентів-філологів закладів вищої освіти; уклад. І. І. Коломїєць. Умань: Візавї, 2019. 240 с.

9. Стилїстика української мови (практичний модуль): навч.-метод. посїб. для студентів-філологів ЗВО (скорочений курс.; уклад.: І. І. Коломїєць, В. О. Шиманська. Умань: Візавї, 2021. 145 с.

10. Стилїстика української мови. Короткий словник термїнів / Укл. В. Грещук. Івано-Франківськ: НАІР, 2023. 82 с.

Допомїжна:

1. Бабич Н. Д. Практична стилїстика і культура української мови. Львів: Світ, 2003. 432 с.

2. Бондарєва Н. О. Стилїстика української мови: навч. посїбн. для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Четверта хвиля, 2010. 248 с.

3. Голубовська І. В. Практична стилїстика української мови: навч.-метод. посїбн. для самост. роб. студентів нефїлолог. спеціальностей (денної та заочної форм навчання). Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2010. 124 с.

4. Дмитровський З. Є. Термїнологїя зображальних засобів масової комунїкації: Довїдкове видання. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. 216 с.

5. Дудик П. С. Стилїстика української мови. К.: Видавничий центр «Академїя», 2005. 368 с.

6. Єрмоленко С. Я. Лїнгвостилїстика: основні поняття, напрями й методи дослідження. *Мовознавство*. 2005. № 3–4. С. 112–126.

7. Капелюшний А. О. Стилістика й редагування: Практичний словник-довідник журналіста. Львів: ПАЮ, 2002. 576 с.
8. Капелюшний А. О. Практична стилістика української мови: навч. посібн. Вид. 2-ге, перероблене. Львів: ПАЮ, 2007. 400 с.
9. Капелюшний А. О. Редагування в засобах масової інформації: навч. посібн. Львів: ПАЮ, 2005. 304 с.
10. Климова К. Я., Романюк П. Ф. Практична стилістика сучасної української мови: навч. посібн. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2005. 142 с.
11. Конторчук Г. Стилістика сучасної української мови: практичний курс: навч. посібн. для студентів вищих навчальних закладів. Житомир: Рута, 2012. 219 с.
12. Мацько Л., Сидоренко О., Мацько О. Стилістика української мови. К.: Вища школа, 2003. 368 с.
13. М'яснянкiна Л. І. Мова друкованої реклами. Львів: ЛНУ, 2004. 76 с.
14. Особливості мови і стилю засобів масової інформації: навч. посібн. для студентів факультетів журналістики університетів [А. П. Коваль, Г. Я. Солганик, О. Ф. Пінчук [та ін.]. Київ: Вища школа; Вид-во при Львівському ун-ті, 1983. С. 18–23, 50–62.
15. Особливості застосування та функціональність зображальної мови в друкованих медіа. Медіапростір: збірник наукових статей із соціальних комунікацій / ред. кол.: Н. Поплавська та ін. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. Вип. 6. 96 с.
16. Пономарів О. Д. Стилістика сучасної української мови. К.: Либідь, 1993. С. 34–36.
17. Семененко Л. Стилістика як лінгвістична та загальнофілологічна дисципліна. Актуальні напрями лінгвостилістики. Предмет і проблематика. Зап. з укр. мовознавства: зб. наук. пр. Одеса, 2004. Вип. 14. С. 10–17.

18. Яцимирська М. Г. Мова засобів масової інформації кінця ХХ століття. Актуальні проблеми журналістики: Зб. наук. праць. Ужгород: Ужгородськ. нац. ун-т, 2001. С. 485–490.

19. Яцимирська М. Г. Культура мови журналіста як показник його інтелекту. Українська журналістика і національне відродження: Зб. наук. праць. К.: НМК ВО, 1992. С. 83–86.

20. Яцимирська М. Г. Культура фахової мови журналіста: навч. посібн. Львів: ПАЮ, 2004. 332 с.

21. Шевченко Л., Шулінова Л. Стилїстика української літературної мови: тести, завдання, вправи: навч. посібн. Вид. 3-є, допов. і переробл. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2012. Кн. 1. 264 с.

Практичне заняття № 2–3. Тема: Основні поняття й категорії стилістики

План

1. Поняття стилю як функціонального різновиду літературної мови.
2. Норма, її різновиди. Порушення норм у журналістському тексті.
3. Роль медіа в поширенні норм української літературної мови.
4. Стилiстична помилка. Види стилістичних помилок.
5. Стилiстичне значення як одне з головних понять стилістики.
6. Суть експресії, інформації, контексту як основних понять стилістики.
7. Стилiстичні засоби, стилітеми, стилістичні прийоми як елементи мови/мовлення.

Практичні завдання для самостійного виконання

1. Проаналізуйте 3–4 публіцистичних твори щодо дотримання орфоепічних, акцентуаційних, лексичних, морфологічних, фразеологічних, стилістичних норм. Відредагуйте тексти.
2. Опрацюйте посібник Ф. Бацевича «Основи комунікативної девіатології». Підготуйте доповідь на одну з тем: «Сутність і природа комунікативних девіацій», «Типологія комунікативних девіацій», «Причини комунікативних девіацій».
3. Поясніть, як ви розумієте подані афоризми: а) «Не можна писати високим стилем про дрібниці»; «Стиль – одяг думок»; б) «Стиль – як кришталь: від чистоти залежить його блиск».

Питання для самоконтролю

1. Що таке стиль? Розкрийте поняття стилю як функціонального різновиду літературної мови.
2. Що таке норма? Які її різновиди?
3. Яку роль відіграють медіа в поширенні норм української літературної мови?
4. Назвіть види стилістичних помилок.

5. Що таке стилістичне значення, стилістичні засоби, стилістими, стилістичні прийоми?

6. У чому полягає суть експресії, інформації, контексту як основних понять стилістики?

Тестові завдання

1. За Л. Мацько, стилі мови – це:

а) різновид літературної мови, її видозміна відповідно до сфери, умови, форми (усної чи писемної) спілкування;

б) історично сформовані, суспільно усвідомлені різновиди загальнонаціональної літературної мови, що обслуговують певну сферу суспільної діяльності;

в) сукупність мовних засобів і прийомів, відбір яких обумовлюється змістом, характером і метою висловлювання, а також обстановкою, у якій воно відбувається;

г) суспільно усвідомлена й функціонально зумовлена внутрішньо об'єднана сукупність прийомів вживання, відбору і поєднання засобів мовного спілкування.

2. Мовна норма – це:

а) норма, обмежена рамками стилю, рамками усної або писемної форм спілкування;

б) сукупність мовних засобів і правил їх використання, що сприймаються як правильні й зразкові;

в) норма використання слова чи форми в певному стилі чи з певним стилістичним значенням;

г) мовленнєві засоби зі стилістичним значенням і прийоми їх організації в конкретних текстах для отримання стилістичних ефектів відповідно до загального стильового значення і мовленнєвої системності стилю.

3. Стилiстичнi засоби мови – це:

а) фонетичні, словотвірні, лексичні, фразеологічні, морфологічні, синтаксичні ресурси мови, які мають стилістичне забарвлення;

б) шляхи та способи одержання, накопичення, переробки й передачі певної суми знань;

в) додаткові семантичні й стилістичні відтінки, що накладаються на основне значення слова в процесі спілкування й надають вислову експресії, відповідного тону, колориту;

г) мовне оточення, ситуація й умови спілкування, а також національно-культурне середовище.

4. Використання стилістично маркованих одиниць, що належать до різних стилістичних планів, називається:

а) інтердепенденцією;

б) констеляцією;

в) стилістичною детермінацією;

г) прийомом створення звукового фону.

5. Стилiстичнi прийоми – це:

а) способи iнтенсивної виразностi тексту;

б) рiзноманiтнi засоби комбiнацiї мовних одиниць одного рiвня в межах одиниць вищого рiвня;

в) денотативне використання слiв;

г) уживання слiв у художньому тексті в прямому значенні.

6. Експресiя – це:

а) використання слiв у переносному значенні;

б) вживання слiв у прямому значенні;

в) iнтенсивна виразнiсть тексту, що створюється фонетичними, лексичними, граматичними тощо засобами мови;

г) шляхи та способи одержання, накопичення, переробки й передачі певної суми знань.

Рекомендована література

Основна:

1. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилістика засобів масової інформації як навчальна дисципліна в підготовці майбутнього журналіста. *Вісник Книжкової палати*. 2022. № 6. С. 26–30.
2. Кравець Л., Барань Є. Стилістика української мови. Навч.-метод. посібн. Берегове-Ужгород: ЗУІ ім. Ф. Ракоці II – ТОВ «РІК-У», 2022. 150 с.
3. Савчук Р. Л. Мова засобів масової інформації: хрестоматія до дисципліни. Івано-Франківськ: ПНУ, 2017. 135 с.
4. Савчук Р. Л. Метод. реком. до вивчення навч. дисц. «Практична стилістика» для студентів IV курсу спец. «Журналістика». Івано-Франківськ: Голіней О. М., 2019. 64 с.
5. Семашко Т.Ф. Практична стилістика і культура мовлення: навч. посібн. для студентів філол. спец. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 256 с.
6. Стилістика мовних одиниць: лексична стилістика, стилістична фразеологія: навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО; уклад.: І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2021. 108 с.
7. Стилістика української мови: навч.-метод. посібн.; за ред. А. С. Попович. Кам'янець-Подільський, 2017. 172 с.
8. Стилістика української мови (Теоретичні основи стилістики. Художньо-виразові засоби мовлення): навч.-метод. посібн. для студентів-філологів закладів вищої освіти; уклад. І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2019. 240 с.
9. Стилістика української мови (практичний модуль): навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО (скорочений курс.; уклад.: І. І. Коломієць, В. О. Шиманська. Умань: Візаві, 2021. 145 с.
10. Стилістика української мови. Короткий словник термінів / Укл. В. Грещук. Івано-Франківськ: НАІР, 2023. 82 с.

Допоміжна:

1. Бацевич Ф. Основи комунікативної девіатології. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2000. 236 с.
2. Дмитровський З. Є. Термінологія зображальних засобів масової комунікації: Довідкове видання. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. 216 с.
3. Єрмоленко С. Я. Лінгвостилістика: основні поняття, напрями й методи дослідження. *Мовознавство*. 2005. № 3–4. С. 112–126.
4. Єрмоленко С. Я. Стилістика сучасної української літературної мови в контексті слов'янських стилістик. *Мовознавство*. 1998. № 2–3. С. 25–36.
5. Капелюшний А. О. Стилістика й редагування: Практичний словник-довідник журналіста. Львів: ПАЮ, 2002. 576 с.
6. Капелюшний А. О. Практична стилістика української мови: Матеріали для самостійної роботи студентів факультету журналістики. Вид. 2-ге, випр. і доп. Львів: ЛНУ, 2000. 68 с.
7. Капелюшний А. О. Практична стилістика української мови: навч. посібн. Львів: ПАІС, 2001. 224 с.
8. Конюхова Л. І. Основні норми української літературної вимови та наголошування. Львів: ПАЮ, 2002. 60 с.
9. М'яснянкін Л. І. Мова друкованої реклами. Львів: ЛНУ, 2004. 76 с.
10. Пилинський М. М. Мовна норма і стиль. К.: Наук, думка, 1976. 287 с.
11. Реклама: Словник термінів. К.: ВФСРКП, 1998. 208 с.
12. Русецька О. Типологія та стан редагування помилок у сучасних книжкових виданнях. Наукові записки Інституту журналістики Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка. Том. 55. К., 2014. С. 146–150.
13. Основні лінгвостилістичні поняття і категорії (словник-довідник філолога); укладач І. І. Коломієць. 4-те вид., переробл. та допов. Умань: Візаві, 2017. 272 с.

14. Семененко Л. Стилїстика як лїнгвістична та загальнофілологічна дисциплїна. Актуальнї напрями лїнгвостилїстики. Предмет і проблематика. Зап. з укр. мовознавства: зб. наук. пр. Одеса, 2004. Вип. 14. С. 10–17.
15. Українська лїнгвостилїстика ХХ – початку ХХІ столїття: система понять і бібліографїчні джерела / уклад.: С. П. Бибик, Т. А. Коць, С. Г. Чемеркін та ін.; за ред. С. Я. Єрмоленко. К.: Грамота, 2007. С. 5–18.
16. Яцимїрська М. Г. Мова засобів масової інформації кїнця ХХ столїття. Актуальнї проблеми журналістики: 36. наук, праць. Ужгород: Ужгородськ. нац. ун-т, 2001. С. 485–490.
17. Яцимїрська М. Г. Культура фахової мови журналіста: навч. посїбник. Львів: ПАЮ, 2004. 332 с.
18. Яцимїрська М. Г. Культура мови журналіста як показник його інтелекту. Українська журналістика і національне відродження: 36. наук, праць. К.: НМК ВО, 1992. С. 83–86.
19. Шевченко Л., Шулінова Л. Стилїстика української літературної мови: тести, завдання, вправи: навч. посїбн. Вид. 3-є, допов. і переробл. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2012. Кн. 1. 264 с.

Практичне заняття № 4. Тема: Публіцистичний стиль

План

1. Різні підходи до класифікації функціональних стилів в історії української мови.
2. Публіцистичний стиль. ЗМІ як окремий підстиль публіцистичного стилю.
3. Характеристика публіцистичного стилю української літературної мови (основне призначення, сфера використання, підстилі, жанри, основні ознаки, мовні засоби).

Практичні завдання для самостійного виконання

1. Поясніть значення запропонованих слів: креативний, неупереджений, комунікабельний, адаптований, конвергентний. Складіть з ними речення публіцистичного стилю.
2. Підготуйте презентацію «Історія розвитку публіцистичного стилю української літературної мови».
3. З'ясуйте, до яких стилів належать тексти, запропоновані викладачем. Доведіть свою думку.

Питання для самоконтролю

1. Що таке функціональний стиль? Які ви можете назвати підходи до класифікації функціональних стилів?
2. Чому ЗМІ вважають окремим підстилем публіцистичного стилю?
3. Яке основне призначення публіцистичного стилю?
4. Які підстилі та жанри публіцистичного стилю ви знаєте?
5. Охарактеризуйте основні ознаки та мовні засоби публіцистичного стилю української літературної мови.
6. Чим публіцистичний стиль відрізняється від наукового й художнього?

Тестові завдання

1. Жанрами художньо-публіцистичного підстилю публіцистичного стилю є:
 - а) памфлети, фейлетони, есе, нариси;

- б) критичні статті, аналітичні огляди, соціальні портрети;
- в) газети, часописи, радіо, телебачення, реклама;
- г) тези, анотація, рецензія.

2. Жанрами науково-публіцистичного підстилю публіцистичного стилю

є:

- а) листівки, газети, репортажі;
- б) критичні статті, аналітичні огляди, соціальні портрети, рецензії;
- в) газети, часописи, радіо, телебачення, реклама;
- г) памфлети, фейлетони, есе, нариси.

3. Стиль, який забезпечує потреби суспільства, що пов'язані з адміністративною, господарською діяльністю, а також з політикою, має пропагандистський характер, – це:

- а) науковий;
- б) офіційно-діловий;
- в) художній;
- г) публіцистичний.

4. Який стиль використовує, з одного боку, суспільно-політичну лексику, різні заклики політичні, точні назви (дати, події, учасників), а з іншого – багатозначну образну лексику, що привертає увагу?

- а) науковий;
- б) офіційно-діловий;
- в) художній;
- г) публіцистичний.

5. Який стиль відрізняється від наукового й художнього більшою сьогочасністю, оперативністю, інформаційністю, має свої специфічні жанри, у яких реалізуються ці ознаки?

- а) конфесійний;
- б) офіційно-діловий;
- в) публіцистичний;
- г) розмовний.

Рекомендована література

Основна:

1. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилїстика засобів масової інформації як навчальна дисциплїна в підготовцї майбутнього журналіста. *Вїсник Книжкової палати*. 2022. № 6. С. 26–30.
2. Кравець Л., Барань Є. Стилїстика української мови. Навч.-метод. посїбн. Берегове-Ужгород: ЗУІ ім. Ф. Ракоцї II – ТОВ «РІК-У», 2022. 150 с.
3. Савчук Р. Л. Мова засобів масової інформації: хрестоматїя до дисциплїни. Івано-Франківськ: ПНУ, 2017. 135 с.
4. Савчук Р. Л. Метод. реком. до вивчення навч. дисц. «Практична стилїстика» для студентів IV курсу спец. «Журналістика». Івано-Франківськ: Голїней О. М., 2019. 64 с.
5. Семашко Т.Ф. Практична стилїстика і культура мовлення: навч. посїбн. для студентів філол. спец. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 256 с.
6. Стилїстика мовних одиниць: лексична стилїстика, стилїстична фразеологїя: навч.-метод. посїб. для студентів-філологів ЗВО; уклад.: І. І. Коломїєць. Умань: Візавї, 2021. 108 с.
7. Стилїстика української мови: навч.-метод. посїбн.; за ред. А. С. Попович. Кам'янець-Подільський, 2017. 172 с.
8. Стилїстика української мови (Теоретичнї основи стилїстики. Художньо-виразовї засоби мовлення): навч.-метод. посїбн. для студентів-філологів закладів вищої освїти; уклад. І. І. Коломїєць. Умань: Візавї, 2019. 240 с.
9. Стилїстика української мови (практичний модуль): навч.-метод. посїб. для студентів-філологів ЗВО (скорочений курс.; уклад.: І. І. Коломїєць, В. О. Шиманська. Умань: Візавї, 2021. 145 с.
10. Стилїстика української мови. Короткий словник термїнів / Укл. В. Грещук. Івано-Франківськ: НАІР, 2023. 82 с.

Допомїжна:

1. Грицай І. С. Засоби масової інформації як окремий підстиль публіцистичного стилю. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=dRu9piYAAAAAJ&citation_for_view=dRu9piYAAAAAJ:mB3voiENLucC

2. Капелюшний А. О. Стилістика. Редагування журналістських текстів: Практичні заняття (Навчальний посібник з курсів: «Практична стилістика української мови», «Стилістика тексту», «Редагування в ЗМІ»). Львів: ПАЮ, 2003. 544 с.

3. Коць Т. А. Публіцистичний стиль української літературної мови: засади, комунікативно-прагматичні ознаки, функції. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2021. Т. 32 (71). № 1. Ч.1. С. 38–43.

4. Коць Т. А. Публіцистичний стиль початку ХХ століття як джерело формування синтаксичної норми. *Мовознавство*. 2013. № 1. С. 30–35.

5. Мамчук І. Функціональні стилі мовлення в аспекті сучасного мовознавства. *Дивослово*. 2001. № 12. С. 32–42.

6. Михайленко В. Публіцистичний стиль як засіб впливу на реципієнта. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Філологія. Соціальні комунікації. 2010. Випуск 23. С. 114–116.

7. М'яснянкін Л. І. Мова друкованої реклами. Львів: ЛНУ, 2004. 76 с.

8. М'яснянкін Л. І. Конотація на рівні газетного тексту. Засоби масової інформації й утвердження державного суверенітету України. Львів: Світ, 1993. С. 140–144.

9. Пономарів О. Д. Українська мова в ефірі й на телеекрані. Українська мова і сучасність: 36. наук, праць. К.: НМКВО, 1991. С. 49–56.

10. Яцимірська М. Г. Мова сучасної української преси: стан і тенденції розвитку. *Вісник Львівськ. ун-ту. Сер. журналістика*. Вип. 22. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2002. С. 46–76.

11. Яцимірська М. Г. Сучасний медіатекст: Словник-довідник. Львів: ПАЮ, 2005. 128 с.

Практичне заняття № 5. Тема: Науковий стиль

План

1. Науковий стиль української літературної мови, його становлення й розвиток.
2. Особливості наукового викладу інформації.
3. Жанрова специфіка наукового стилю.
4. Характеристика наукового стилю української літературної мови (сфера використання, основне призначення, основні ознаки, мовні засоби, підстилі).

Практичні завдання для самостійного виконання

1. Доберіть зразки медіатекстів кожного підстилю наукового стилю сучасної української мови. Визначте жанр, розкажіть про спосіб викладу матеріалу й структуру тексту.

2. Підготуйте презентацію «Історія розвитку наукового стилю української літературної мови».

3. Знайдіть у запропонованому тексті ознаки наукового стилю (терміни, точність, логічність, абстрактність). Які ще ознаки наукового стилю в цьому тексті ви можете назвати?

У художній картині світу можуть бути відображені особливості національної картини світу, наприклад, національні символи, національно-специфічні концепти, етикетні мовні формули. При цьому треба завжди пам'ятати, що художня картина світу – вторинна, опосередкована картина світу, причому вона опосередкована двічі – мовою та індивідуально-авторською концептуальною картиною світу.

Обговорюючи поняття національної картини світу, варто сказати про співвідношення національного менталітету, концептосфери і картини світу.

Термін менталітет останнім часом став дуже популярним у наукових дослідженнях і в публіцистиці, однак зміст цього терміна до цього часу не може вважатися чітко визначеним. Існують різні, досить протилежні визначення цього поняття. Під менталітетом розуміють індивідуальний склад

думок, психологічний склад розуму, особливості мислення, характер та ін. (Н. Буц).

4. З'ясуйте, до яких стилів належать тексти, запропоновані викладачем. Доведіть свою думку.

Питання для самоконтролю

1. Яка основна функція та сфера використання наукового стилю?
2. Розкажіть про історію розвитку наукового стилю української літературної мови.
3. У чому полягає специфіка наукового викладу інформації?
4. Розкрийте жанрові особливості наукового стилю.
5. Які основні ознаки наукового стилю української мови?
6. Якими особливостями використання мовних засобів характеризується кожний з підстилів і жанрів наукового стилю?

Тестові завдання

1. Вкажіть жанри власне наукового підстилю наукового стилю:
 - а) монографія, стаття, наукова доповідь, реферат;
 - б) книги, статті в неспеціальних журналах;
 - в) підручники, навчальні посібники, лекції, бесіди;
 - г) нарис, памфлет, фейлетон.
2. Вкажіть жанри науково-навчального підстилю наукового стилю:
 - а) монографія, стаття, повідомлення, реферат;
 - б) книги, статті в неспеціальних журналах;
 - в) підручники, навчальні посібники, лекції;
 - г) нарис, памфлет, фейлетон.
3. У межах якого стилю виокремлюють науково-популярний підстиль?
 - а) офіційно-ділового;
 - б) публіцистичного;
 - б) художнього;
 - в) наукового.

4. Який з підстилів наукового стилю використовує засоби художнього мовлення (порівняння, епітети, метафори тощо), щоб зацікавити читача?

- а) власне науковий;
- б) науково-популярний;
- в) науково-навчальний;
- г) жоден не використовує.

5. Для якого стилю характерна абстрактна, загальноживана лексика, терміни, схеми, таблиці, графіки, наукова фразеологія, цитати?

- а) офіційно-ділового;
- б) публіцистичного;
- в) наукового;
- г) художнього.

6. Основне призначення наукового стилю:

- а) висвітлювати суспільно-політичні проблеми, впливати на читача, пропагувати прогресивні ідеї, учення, знання, здоровий спосіб життя;
- б) повідомляти про дослідження, теорії, гіпотези, явища;
- в) регулювати ділові стосунки в державно-правовій і суспільно-виробничій сферах, обслуговувати громадські потреби людей;
- г) засобами художнього слова впливати на почуття читачів, формувати ідейні переконання, моральні якості, художні смаки.

Рекомендована література

Основна:

1. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилїстика засобів масової інформації як навчальна дисциплїна в підготовцї майбутнього журналіста. *Вїсник Книжкової палати*. 2022. № 6. С. 26–30.

2. Кравець Л., Барань Є. Стилїстика української мови. Навч.-метод. посїбн. Берегове-Ужгород: ЗУІ ім. Ф. Ракоцї II – ТОВ «РІК-У», 2022. 150 с.

3. Савчук Р. Л. Мова засобів масової інформації: хрестоматїя до дисциплїни. Івано-Франківськ: ПНУ, 2017. 135 с.

4. Савчук Р. Л. Метод. реком. до вивчення навч. дисц. «Практична стилістика» для студентів IV курсу спец. «Журналістика». Івано-Франківськ: Голіней О. М., 2019. 64 с.

5. Семашко Т.Ф. Практична стилістика і культура мовлення: навч. посібн. для студентів філол. спец. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 256 с.

6. Стилiстика мовних одиниць: лексична стилістика, стилістична фразеологія: навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО; уклад.: І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2021. 108 с.

7. Стилiстика української мови: навч.-метод. посібн.; за ред. А. С. Попович. Кам'янець-Подільський, 2017. 172 с.

8. Стилiстика української мови (Теоретичні основи стилістики. Художньо-виразові засоби мовлення): навч.-метод. посібн. для студентів-філологів закладів вищої освіти; уклад. І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2019. 240 с.

9. Стилiстика української мови (практичний модуль): навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО (скорочений курс.; уклад.: І. І. Коломієць, В. О. Шиманська. Умань: Візаві, 2021. 145 с.

10. Стилiстика української мови. Короткий словник термінів / Укл. В. Грещук. Івано-Франківськ: НАІР, 2023. 82 с.

Допоміжна:

1. Івасенко Л. О. Науковий стиль як об'єкт дослідження вітчизняних учених. 2015. URL: <http://pvs.uad.lviv.ua/static/media/1-69/14.pdf>

2. Колоїз Ж. В. Науковий стиль української мови [практикум]. Кривий Ріг: КДПУ, 2018. 132 с.

3. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2007. 360 с.

4. Мамчук І. Функціональні стилі мовлення в аспекті сучасного мовознавства. *Дивослово*. 2001. № 12. С. 32–42.

5. М'ясянкiна Л. І. Мова друкованої реклами. Львів: ЛНУ, 2004. 76 с.

6. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови: навч. посібн. з алгоритмічними приписами. 2-ге вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2009. 392 с.

7. Селігей П. О. Світло і тіні наукового стилю. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 627 с.

8. Щербина С. М. Науковий стиль у системі стильової диференціації сучасних літературних мов. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 9. Сучасні тенденції розвитку мов. 2018. Випуск 16. С. 261–268.

Практичне заняття № 6. Тема: Офіційно-діловий стиль

План

1. Історія формування офіційно-ділового стилю української літературної мови.
2. Основні ознаки, призначення, мовні засоби та сфера вживання офіційно-ділового стилю.
3. Підстили й жанри офіційно-ділового стилю.
4. Специфіка викладу матеріалу в документах. Прийоми стандартизації текстів ділового мовлення.
5. Корекція типових помилок у діловому мовленні.

Практичні завдання для самостійного виконання

1. Підготуйте презентацію «Історія розвитку офіційно-ділового стилю української літературної мови».
2. Напишіть нарис про однокурсника й офіційну характеристику на нього. Чим відрізняються ці два жанри?
3. Виправте помилки в поданих реченнях, поясніть їх. Якому стилю притаманні подібні речення?

Потрібно додержуватись регламенту. Керівники нашого підприємства рахують, що ваша фірма невчасно розрахується за представлені послуги. По слідуєчому питанню виступить голова предметної комісії. Представники делегації заключили договір про співробітництво. Цей тезис не суперечить раніше затвердженому рішенню. У засіданні приймали участь претенденти на посади. Підвести підсумки дискусії про присвоєння вченої ступені поручили голові разової спеціалізованої вченої ради. Ще одна стаття розходів нашого об'єднання – охорона оточуючого середовища.

4. Складіть речення офіційно-ділового стилю, використовуючи подані нижче прийменники. Поясніть уживання розділових знаків у реченнях.

Відповідно до, не дивлячись на, з метою, у зв'язку з, на відміну від, згідно з, незалежно від, зважаючи на особливості виконання робіт.

5. виправте стилістичні помилки в заяві.

Ректору

п. О. Л. Ткачуку

від студента 11 гр. філ. ф-та

Петренко Сергія

Заява

Прошу дозволу перенести мені здачу екзамена по стилістиці, так як я заболів з 10.09 по 18.09 р. Справку врача пред'явив до медпункта.

20.09.24 р.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте історію розвитку офіційно-ділового стилю української літературної мови.
2. Назвіть основні ознаки, призначення, мовні засоби та сферу вживання офіційно-ділового стилю.
3. Які існують підстилі й жанри офіційно-ділового стилю?
4. У чому полягає специфіка викладу матеріалу в документах?
5. Які типові помилки зустрічаються в діловому мовленні?

Тестові завдання

1. Основне призначення офіційно-ділового стилю:
 - а) висвітлювати суспільно-політичні проблеми, впливати на читача, пропагувати прогресивні ідеї, учення, знання, здоровий спосіб життя;
 - б) повідомляти про дослідження, теорії, гіпотези, явища;
 - в) регулювати ділові стосунки в державно-правовій і суспільно-виробничій сферах, обслуговувати громадські потреби людей;
 - г) засобами художнього слова впливати на почуття читачів, формувати ідейні переконання, моральні якості, художні смаки.
2. Який стиль характеризується документальністю, стабільністю, стислістю, чіткістю, високою стандартизацією вислову, суворою регламентацією тексту?
 - а) стиль інтернет-спілкування;

- б) офіційно-діловий;
- в) публіцистичний;
- г) науковий.

3. Які жанри дипломатичного підстилю характерні для офіційно-ділового стилю?

- а) закон, указ, статут, постанова;
- б) угода, декларація, нота, міжнародна заява, меморандум, комюніке;
- в) наказ, інструкція, розпорядження, довідка, заява, звіт;
- г) акт, вирок, протокол, обвинувальний висновок.

4. Для якого стилю характерні такі мовні засоби, як: суспільно-політична й адміністративно-управлінська термінологія, вживання словесних формул типу: *згідно з, у зв'язку з, відповідно до*?

- а) розмовного;
- б) офіційно-ділового;
- в) публіцистичного;
- г) наукового.

5. Який підстиль офіційно-ділового стилю містить документи, що здійснюють настаново-регулювальну функцію в суспільному та державному житті, утверджують обов'язкові правові норми: конституції, закони, постанови, укази, рішення тощо?

- а) дипломатичний;
- б) адміністративно-управлінський;
- в) законодавчий;
- г) юрисдикційний.

Рекомендована література

Основна:

1. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилїстика засобів масової інформації як навчальна дисциплїна в підготовцї майбутнього журналіста. *Вїсник Книжкової палати*. 2022. № 6. С. 26–30.

2. Кравець Л., Барань Є. Стилїстика української мови. Навч.-метод. посїбн. Берегове-Ужгород: ЗУІ ім. Ф. Ракоці II – ТОВ «РІК-У», 2022. 150 с.
3. Савчук Р. Л. Мова засобів масової інформації: хрестоматія до дисциплїни. Івано-Франківськ: ПНУ, 2017. 135 с.
4. Савчук Р. Л. Метод. реком. до вивчення навч. дисц. «Практична стилїстика» для студентів IV курсу спец. «Журналістика». Івано-Франківськ: Голїней О. М., 2019. 64 с.
5. Семашко Т.Ф. Практична стилїстика і культура мовлення: навч. посїбн. для студентів філол. спец. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 256 с.
6. Стилїстика мовних одиниць: лексична стилїстика, стилїстична фразеологія: навч.-метод. посїб. для студентів-філологів ЗВО; уклад.: І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2021. 108 с.
7. Стилїстика української мови: навч.-метод. посїбн.; за ред. А. С. Попович. Кам'янець-Подільський, 2017. 172 с.
8. Стилїстика української мови (Теоретичні основи стилїстики. Художньо-виразові засоби мовлення): навч.-метод. посїбн. для студентів-філологів закладів вищої освіти; уклад. І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2019. 240 с.
9. Стилїстика української мови (практичний модуль): навч.-метод. посїб. для студентів-філологів ЗВО (скорочений курс.; уклад.: І. І. Коломієць, В. О. Шиманська. Умань: Візаві, 2021. 145 с.
10. Стилїстика української мови. Короткий словник термінів / Укл. В. Грещук. Івано-Франківськ: НАІР, 2023. 82 с.

Допомїжна:

1. Баранник Д. Х. Мова права як окремий функціональний стиль. *Мовознавство*. 2003. № 6. С. 8–18.
2. Бирик С. П. Офіційно-діловий стиль: термінологічна субпарадигма енциклопедії української лїнгвостилїстики. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Фїлологічні науки*. К.: Міленіум, 2018. Вип. 292. С. 185–192.

3. Волкотруб Г. Й. Стилїстика ділової мови: навч. посібн. К.: МАУП, 2002. 208 с.
4. Дзюбишина-Мельник Н. Я. Офіційно-діловий стиль початку ХХ ст. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/dc5c65db-3489-4d30-b0da-0696596acdef/content>
5. Капелюшний А. О. Стилїстика. Редагування журналістських текстів: Практичні заняття (Навч. посібн. з курсів: «Практична стилїстика української мови», «Стилїстика тексту», «Редагування в ЗМІ»). Львів: ПАЮ, 2003. 544 с.
6. Кузнецова Г. П. Офіційно-діловий стиль в освітній адміністративно-управлінській сфері спілкування. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 8. Філологічні науки (мовознавство)*. 2014. Випуск 6. С. 125–140.
7. Мамчук І. Функціональні стилі мовлення в аспекті сучасного мовознавства. *Дивослово*. 2001. № 12. С. 32–42.
8. Пасічна О. В. Лінгвостилїстичні особливості офіційно-ділових текстів. 2018. URL: <https://journal.kdpu.edu.ua/filstd/article/view/143/133>
9. Сушко О. Фразеологія офіційно-ділового стилю української мови (на матеріалі документів першої половини ХХ століття): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 2007. 19 с.
10. Тихоненко О. В. Джерела збагачення лексики офіційно-ділового стилю української мови на етапі його становлення. URL: <file:///C:/Users/adnin/Downloads/120-130.pdf>
11. Яцимірська М. Г. Мова сучасної української преси: стан і тенденції розвитку. *Вісник Львівськ. ун-ту. Сер. журналістика*. Вип. 22. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2002. С. 46–76.

Практичне заняття № 7. Тема: Художній стиль

План

1. Художній стиль сучасної української літературної мови: основне призначення, функція, ознаки, сфера використання, підстили й жанри.
2. Лексико-фразеологічні та граматичні особливості художнього стилю (основні мовні засоби).
3. Поняття про індивідуально-авторські стилі.

Практичні завдання для самостійного виконання

1. Поясніть мовностильові особливості художнього стилю сучасної української мови на прикладі самостійно дібраного тексту.
2. Підготуйте презентацію «Історія розвитку художнього стилю сучасної української мови».
3. Користуючись мовними засобами художньо-публіцистичного стилю, розкажіть про відомого громадського чи політичного діяча, митця, блогера, актора, спортсмена тощо, у якого хочете взяти інтерв'ю. Орієнтовний обсяг – 150–200 слів.
4. З'ясуйте, до яких стилів належать тексти, запропоновані викладачем. Доведіть свою думку.

Питання для самоконтролю

1. Яке основне призначення та яка функція художнього стилю сучасної української літературної мови?
2. Назвіть ознаки та сферу використання художнього стилю.
3. На які підстили за родами і жанрами літератури поділяється художній стиль?
4. Яка лексика використовується в художньому стилі? Які його основні ознаки?
5. Що таке індивідуально-авторські стилі?

Тестові завдання

1. Сфера використання художнього стилю:

а) спілкування в державно-політичному, громадському й економічному житті, законодавство, адміністративно-господарська діяльність, міждержавні зв'язки;

б) освіта, навчання, наука, науково-технічний прогрес;

в) індивідуальна й колективна творча діяльність, освіта, література, мистецтво, культура;

г) навчання, суспільно-культурна, громадсько-політична, виробнича діяльність.

2. Основне призначення художнього стилю:

а) висвітлювати суспільно-політичні проблеми, впливати на читача, поширювати знання, ідеї, учення, здоровий спосіб життя;

б) повідомляти про дослідження, теорії, гіпотези, явища;

в) регулювати ділові стосунки в державно-правовій і суспільно-виробничій сферах, обслуговувати громадські потреби людей;

г) за допомогою художнього слова впливати на почуття читачів, формувати моральні якості, художні смаки.

3. У якому стилі використовується лексика з емоційно-експресивним забарвленням, синоніми, антоніми, омоніми, фразеологізми; уживаються із стилістичною метою історизми, архаїзми, діалектизми, просторіччя?

а) стилі інтернет-спілкування;

б) офіційно-діловому;

в) публіцистичному;

г) художньому.

4. Які жанри характерні для художнього стилю?

а) закон, указ, статут, постанов;

б) угода, декларація, нота, міжнародна заява;

в) наказ, інструкція, розпорядження, довідка;

г) епопея, роман, драма, пісня.

Рекомендована література

Основна:

1. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилістика засобів масової інформації як навчальна дисципліна в підготовці майбутнього журналіста. *Вісник Книжкової палати*. 2022. № 6. С. 26–30.
2. Кравець Л., Барань Є. Стилістика української мови. Навч.-метод. посібн. Берегове-Ужгород: ЗУІ ім. Ф. Ракоці II – ТОВ «РІК-У», 2022. 150 с.
3. Савчук Р. Л. Мова засобів масової інформації: хрестоматія до дисципліни. Івано-Франківськ: ПНУ, 2017. 135 с.
4. Савчук Р. Л. Метод. реком. до вивчення навч. дисц. «Практична стилістика» для студентів IV курсу спец. «Журналістика». Івано-Франківськ: Голіней О. М., 2019. 64 с.
5. Семашко Т.Ф. Практична стилістика і культура мовлення: навч. посібн. для студентів філол. спец. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 256 с.
6. Стилістика мовних одиниць: лексична стилістика, стилістична фразеологія: навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО; уклад.: І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2021. 108 с.
7. Стилістика української мови: навч.-метод. посібн.; за ред. А. С. Попович. Кам'янець-Подільський, 2017. 172 с.
8. Стилістика української мови (Теоретичні основи стилістики. Художньо-виразові засоби мовлення): навч.-метод. посібн. для студентів-філологів закладів вищої освіти; уклад. І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2019. 240 с.
9. Стилістика української мови (практичний модуль): навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО (скорочений курс.; уклад.: І. І. Коломієць, В. О. Шиманська. Умань: Візаві, 2021. 145 с.
10. Стилістика української мови. Короткий словник термінів / Укл. В. Грещук. Івано-Франківськ: НАІР, 2023. 82 с.

Допоміжна:

1. Войтенко К. І. Функціональний стиль художнього мовлення. *Наукові записки. Серія «Філологічна»*. Вип. 26. URL: <https://lingvj.oa.edu.ua/articles/2012/n26/18.pdf>
2. Головченко Н. І. Теоретико-методологічні засади вивчення художнього тексту з урахуванням стилю. *Інформація і право*. 2012. № 1 (4). С. 98–107.
3. Капелюшний А. О. Стилістика. Редагування журналістських текстів: Практичні заняття (Навч. посібн. з курсів: «Практична стилістика української мови», «Стилістика тексту», «Редагування в ЗМІ»). Львів: ПАЮ, 2003. 544 с.
4. Мамчук І. Функціональні стилі мовлення в аспекті сучасного мовознавства. *Дивослово*. 2001. № 12. С. 32–42.
5. Пономарів О. Д. Українська мова в ефірі й на телеекрані. Українська мова і сучасність: 36. наук, праць. К.: НМКВО, 1991. С. 49–56.
6. Сологуб Н. М. Художній стиль (мова прозових творів). URL: <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/КМ/pdfs/reg/2a-1.pdf>

Практичне заняття № 8. Тема: Розмовний стиль сучасної української літературної мови

План

1. Розмовний стиль сучасної української літературної мови: сфера функціонування, мовні засоби, підстили та жанри.
2. Історичний розвиток розмовно-побутового стилю.
3. Диференційні ознаки розмовного стилю української мови.
4. Усна і писемна форми розмовного стилю. Діалогічне і монологічне мовлення.
5. Образність в українському усному мовленні.

Практичні завдання для самостійного виконання

1. Поясніть мовні особливості розмовного стилю сучасної української мови на прикладі самостійно дібраного тексту.

2. Замініть слова-русизми нормативним словами української мови.

Безчисленні; бувший; бумага, на бумазі; це неможливо висловити в двох словах; цей закон уже відмінено; як ви відноситеся до цієї пропозиції; позитивні відзиви; віддихати; виключити мікрофон; додержуватися тиші; добавочний; я допускаю, що таке дійсно могло трапитися; дякую Вас; наша задача полягає саме в цьому; уряд має зложити свої повноваження; ізвращати слова; це нас не касається; і так, можемо зробити висновок; в кінці кінців; любий; в значній мірі; мова йде про...; на кінець; обнищення народу; об'ява; хотів би підняти проблему приватизації малих підприємств; приймати міри.

3. З'ясуйте, до яких стилів належать тексти, запропоновані викладачем. Доведіть свою думку.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте питання історичного розвитку розмовно-побутового стилю.
2. Яка сфера функціонування розмовного стилю сучасної української літературної мови?
3. Схарактеризуйте мовні засоби, підстили та жанри розмовного стилю.
4. Які диференційні ознаки розмовного стилю української мови?

Тестові завдання

1. Основне призначення розмовного стилю:

а) висвітлювати суспільно-політичні проблеми, впливати на читача, пропагувати прогресивні ідеї, учення, знання, здоровий спосіб життя;

б) повідомляти про дослідження, теорії, гіпотези, явища;

в) бути засобом живого обміну думками, невимушеного спілкування, з'ясування стосунків у побуті;

г) засобами художнього слова впливати на почуття читачів, формувати ідейні переконання, моральні якості, художні смаки.

2. Який стиль характеризується багатством інтонації, емоційно-експресивної лексики, суфіксів суб'єктивної оцінки, діалектизмами, фольклоризмами, просторічною лексикою?

а) епістолярний;

б) художній;

в) публіцистичний;

г) розмовний.

3. Для якого стилю характерні такі основні ознаки, як: усна форма спілкування, неофіційність стосунків між мовцями й невимушеність спілкування, безпосередня участь у спілкуванні, використання позамовних чинників (ситуація, рухи, жести, міміка)?

а) розмовного;

б) художнього;

в) публіцистичного;

г) конфесійного.

4. Сфера використання розмовного стилю:

а) усне повсякденне спілкування в побуті, на виробництві;

б) освіта, навчання, наукова діяльність, науково-технічний прогрес;

в) література, мистецтво, культура, освіта, індивідуальна й колективна творча діяльність;

г) громадсько-політична, суспільно-культурна, виробнича діяльність, навчання.

Рекомендована література

Основна:

1. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилістика засобів масової інформації як навчальна дисципліна в підготовці майбутнього журналіста. *Вісник Книжкової палати*. 2022. № 6. С. 26–30.
2. Кравець Л., Барань Є. Стилістика української мови. Навч.-метод. посібн. Берегове-Ужгород: ЗУІ ім. Ф. Ракоці II – ТОВ «РІК-У», 2022. 150 с.
3. Савчук Р. Л. Мова засобів масової інформації: хрестоматія до дисципліни. Івано-Франківськ: ПНУ, 2017. 135 с.
4. Савчук Р. Л. Метод. реком. до вивчення навч. дисц. «Практична стилістика» для студентів IV курсу спец. «Журналістика». Івано-Франківськ: Голіней О. М., 2019. 64 с.
5. Семашко Т.Ф. Практична стилістика і культура мовлення: навч. посібн. для студентів філол. спец. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 256 с.
6. Стилістика мовних одиниць: лексична стилістика, стилістична фразеологія: навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО; уклад.: І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2021. 108 с.
7. Стилістика української мови: навч.-метод. посібн.; за ред. А. С. Попович. Кам'янець-Подільський, 2017. 172 с.
8. Стилістика української мови (Теоретичні основи стилістики. Художньо-виразові засоби мовлення): навч.-метод. посібн. для студентів-філологів закладів вищої освіти; уклад. І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2019. 240 с.
9. Стилістика української мови (практичний модуль): навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО (скорочений курс.; уклад.: І. І. Коломієць, В. О. Шиманська. Умань: Візаві, 2021. 145 с.
10. Стилістика української мови. Короткий словник термінів / Укл. В. Грещук. Івано-Франківськ: НАІР, 2023. 82 с.

Додаткова:

1. Бибик С. Диференційні ознаки розмовно-побутового стилю літературної мови. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/Ukrm_2011_4_5.pdf
2. Бибик С. Розмовний стиль. URL: <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/КМ/pdfs/reg/6-1.pdf>
3. Капелюшний А. О. Стилістика. Редагування журналістських текстів: Практичні заняття (Навч. посібн. з курсів: «Практична стилістика української мови», «Стилістика тексту», «Редагування в ЗМІ»). Львів: ПАЮ, 2003. 544 с.
4. Мамчук І. Функціональні стилі мовлення в аспекті сучасного мовознавства. *Дивослово*. 2001. № 12. С. 32–42.
5. Пономарів О. Д. Українська мова в ефірі й на телеекрані. Українська мова і сучасність: 36. наук. праць. К.: НМКВО, 1991. С. 49–56.
6. Розмовний стиль мовлення: секрети природної мови. 2021. URL: <https://liveua.in.ua/mova/rozmovnyi-styl.html>

Практичне заняття № 9. Тема: Конфесійний стиль

План

1. Конфесійний стиль у системі функціональних стилів сучасної української літературної мови. Історія його розвитку.
2. Сфера використання, основне призначення, ознаки конфесійного стилю.
3. Характерні мовні засоби.
4. Підстили й жанри конфесійного стилю.

Практичні завдання для самостійного виконання

1. Підготуйте презентацію «Історія розвитку конфесійного стилю».
2. Опишіть один і той же предмет, особу або поняття в усіх основних функціональних стилях. Охарактеризуйте основні мовні особливості текстів кожного стилю (Зразок: Ципердюк О. Д. Мова творів конфесійної літератури: методичні вказівки до спеціалізації. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2015).

3. Запишіть, розкривши дужки, релігійні назви (користуйтеся «Українським правописом» у редакції 2019 року).

(Д, д)аждьбог, (П, п)ерун, (Є, є)гова, (М, м)агомет, Микола (Ч, ч)удотворець, Іван (Х, х)реститель); (Б, б)оги (С, с)тародавнього (Є, є)гипту, (Б, б)ог (П, п)осейдон, (Б, б)огиня (Г, г)ера.

(А, а)постол, (С, с)вятий, (С, с)собор (С, с)вятого Петра, (П, п)ресвята (Б, б)огородиця.

(С, с)вята (Т, т)рійця, (Б, б)ог (О, о)тець, (Б, б)ог (Д, д)ух (С, с)вятий, воля (Г, г)осподня, (Б, б)лаговіщення, (В, в)еликий (П, п)іст, (С, с)трасний (Т, т)иждень.

(П, п)салтир, (С, с)вяте (П, п)исьмо, (С, с)тарий (З, з)аповіт.

(В, в)ерховний (А, а)рхиєпископ, (С, с)вятійший (П, п)атріарх (К, к)иївський і всієї (Р, р)уси-(У, у)країни, (А, а)рхимандрит, (А, а)рхиєпископ, (П, п)астор, (К, к)сьондз.

(Л, л)ітургія, (Х, х)ресний хід.

4. Прочитайте запропоновані викладачем тексти. Визначте їх стильову належність. Обґрунтуйте свою думку.

Питання для самоконтролю

1. З'ясуйте основне призначення та сферу використання конфесійного стилю.
2. Назвіть основні особливості конфесійного стилю.
3. Які лексичні та синтаксичні ознаки характерні для цього стилю?
4. Які наявні підстилі й жанри конфесійного стилю?

Тестові завдання

1. Конфесійний стиль – різновид літературної мови, що:
 - а) функціонує в неофіційній сфері суспільних відносин і обслуговує побут мовців;
 - б) обслуговує сферу релігійно-церковного культу (віросповідання, духовних традицій);
 - в) використовується у сфері науки, техніки, освіти;
 - г) обслуговує суспільно-культурні запити мовців і художньо-творчу діяльність.
2. Визначте стильову приналежність слів *іконостас, священник, конфесія, преподобний, меса*:
 - а) публіцистична лексика;
 - б) фольклорна лексика;
 - в) конфесійна лексика;
 - г) розмовна лексика.
3. Сфера використання конфесійного стилю:
 - а) спілкування в державно-політичному, громадському й економічному житті, законодавство, адміністративно-господарська діяльність, міждержавні зв'язки;
 - б) спілкування в релігійних громадах, культових установах, храмах, духовних навчальних закладах;

в) література, мистецтво, культура, освіта, індивідуальна й колективна творча діяльність;

г) громадсько-політична, суспільно-культурна, виробнича діяльність, навчання.

4. Основне призначення конфесійного стилю:

а) висвітлювати суспільно-політичні проблеми, впливати на читача, пропагувати прогресивні ідеї, учення, знання, здоровий спосіб життя;

б) повідомляти про дослідження, теорії, гіпотези, явища;

в) обслуговувати релігійні потреби людини, суспільства, зберігати культові ритуали, об'єднувати вірян почуттям віри в Бога;

г) художнім словом впливати на почуття читачів, формувати ідейні переконання, моральні якості, художні смаки.

5. Які жанри характерні для конфесійного стилю?

а) закон, указ, статут, постанова;

б) богослужіння, молитва, проповідь, псалом;

в) наказ, інструкція, розпорядження, довідка;

г) епопея, роман, драма, поема.

Рекомендована література

Основна:

1. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилїстика засобів масової інформації як навчальна дисциплїна в підготовцї майбутнього журналіста. *Вїсник Книжкової палати*. 2022. № 6. С. 26–30.

2. Кравець Л., Барань Є. Стилїстика української мови. Навч.-метод. посїбн. Берегове-Ужгород: ЗУІ ім. Ф. Ракоцї II – ТОВ «РІК-У», 2022. 150 с.

3. Савчук Р. Л. Мова засобів масової інформації: хрестоматїя до дисциплїни. Івано-Франківськ: ПНУ, 2017. 135 с.

4. Савчук Р. Л. Метод. реком. до вивчення навч. дисц. «Практична стилїстика» для студентів IV курсу спец. «Журналістика». Івано-Франківськ: Голїней О. М., 2019. 64 с.

5. Семашко Т.Ф. Практична стилістика і культура мовлення: навч. посібн. для студентів філол. спец. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 256 с.

6. Стилiстика мовних одиниць: лексична стилістика, стилістична фразеологія: навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО; уклад.: І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2021. 108 с.

7. Стилiстика української мови: навч.-метод. посібн.; за ред. А. С. Попович. Кам'янець-Подільський, 2017. 172 с.

8. Стилiстика української мови (Теоретичні основи стилістики. Художньо-виразові засоби мовлення): навч.-метод. посібн. для студентів-філологів закладів вищої освіти; уклад. І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2019. 240 с.

9. Стилiстика української мови (практичний модуль): навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО (скорочений курс.; уклад.: І. І. Коломієць, В. О. Шиманська. Умань: Візаві, 2021. 145 с.

10. Стилiстика української мови. Короткий словник термінів / Укл. В. Грещук. Івано-Франківськ: НАІР, 2023. 82 с.

Допоміжна:

1. Бабич Н. Д. Богословський стиль української мови в контексті стилістичної науки. Чернівці: Видавничий дім «Букрек», 2009. 216 с.

2. Бабич Н. Д. Сучасний богословський (конфесійний) стиль української мови: жанри, мовні особливості, емоційна константа (оглядово-прикладний опис). Богословський стиль української мови у контексті стилістичної науки: зб. науково-дидактичних праць. Чернівці: Видавничий дім «Букрек», 2009. С. 9–33.

3. Боднарук І. О. Семантико-стилістичні особливості релігійної лексики в сучасних друкованих засобах масової інформації. Науковий вісник Чернівецького університету: збірник наукових праць. Вип. 659. Романо-слов'янський дискурс. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2013. С. 114–118.

4. Ільїна О. В. Мовностилістичні особливості конфесійного стилю української мови. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія.*

Соціальні комунікації. Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія». 2020. Том 31 (70). № 1. Ч. 1. С. 44–50.

5. Мамчук І. Функціональні стилі мовлення в аспекті сучасного мовознавства. *Дивослово*. 2001. № 12. С. 32–42.

6. Осінчук Ю. З історії назв компонентів церковних богослужінь і таїнств. *Українська мова*. 2008. № 2. С. 70–78.

7. Осінчук Ю. В. Історія української богослужбово-обрядової лексики: монографія. К.: Інститут української мови НАН України, 2009. 176 с.

8. Ципердюк О. Вивчення релігійного стилю сучасної української літературної мови: методичний аспект. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/Nvchnusf_2010_506-508_43.pdf

9. Ципердюк О. Д. Мова творів конфесійної літератури: методичні вказівки до спеціалізації. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2015. 132 с.

10. Ципердюк О. Взаємодія розмовного й релігійного стилів у християнській проповіді. URL: <https://pa.journal.kspu.edu/index.php/pa/article/view/546/545>

11. Шевченко Л. Л. Конфесійний стиль. Українська мова: енциклопедія / редкол.: Русанівський В. М., Тараненко О. О. (співголови), Зяблюк М. та ін. 3-є вид., змін, і доп. К.: Українська енциклопедія, 2007. С. 284.

12. Шевченко Л. Л. Конфесійний стиль. Українська мова: Енциклопедія. К.: Укр. енциклопедія, 2000. С. 252–253.

Практичне заняття № 10. Тема: Епістолярний стиль

План

1. Епістолярний стиль. Основні жанри українського епістолярію.
2. Офіційний лист у системі українського епістолярію. Його особливості та різновиди.
3. Приватний лист. Вияв авторського «я» в епістолярному тексті.
4. Специфіка використання епістолярного стилю в сучасних медіа.

Практичні завдання для самостійного виконання

1. Напишіть офіційного листа, наприклад, до редакції з висвітленням події, що відбулася у вашій територіальній громаді, або до найманого працівника з інформацією про наявні вакансії тощо.
2. Напишіть неофіційного листа до обраного адресата.
3. Відредагуйте подані листи, визначте їх стилістичні особливості.

Шановний пан директор! Хочу порекомендувати вам пана Журбенко, який приймає участь у конкурсі на заміщення вільної вакансії керівника відділу по зв'язках з громадськістю. Пан Журбенко толковий, поважний до клієнтів, добре підготовлений професійно, освітчений працівник, любить цю справу, користується авторитетом у колег.

Доброго дня, Дмитро Павлович!

Я взнав, що в вашій компанії відкрита вільна вакансія керівника пресслужби. Ознайомившись з переліченням вимог до претендентів, я прийшов висновку, що можу претендувати на цю вільну вакантну посаду. Врахувавши свій досвід роботи в юриспруденції, я зможу добре рішати всі поставлені передімною завдання.

Більш детальнішу інформацію про мої власні професійні навички та предидущий досвід роботи, можна знайти в резюме, яке я додаю до цього листа. Буду чекати від вас запрошення на співбесіду, розповісти більш докладніше про свій особистий професійний опит роботи та можливий потенціал.

З повагою, Денисевич Вадим Миколайович.

4. З'ясуйте, до яких стилів належать тексти, запропоновані викладачем.
Доведіть свою думку.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте основні жанри українського епістолярію.
2. Яке основне призначення епістолярного стилю? Звідки походить його назва?
3. Які основні ознаки та мовні засоби епістолярного стилю?
4. Що вам відомо про багату епістолярну спадщину, яку залишили відомі діячі української культури?
5. Які особливості та різновиди офіційного листа в системі українського епістолярію?

Тестові завдання

1. Епістолярний стиль – різновид літературної мови, що:
 - а) обслуговує побут мовців і функціонує в неофіційній сфері суспільних стосунків;
 - б) обслуговує художньо-творчу діяльність і суспільно-культурні запити мовців;
 - в) поширений у сфері науки, техніки, освіти;
 - г) обслуговує приватне, родинне, інтимне, офіційно-ділове, виробниче спілкування.
2. Сфера використання епістолярного стилю:
 - а) побут, інтимне життя, виробництво, наука, політика, мистецтво;
 - б) спілкування в релігійних громадах, храмах, культових установах, духовних навчальних закладах;
 - в) література, мистецтво, культура, освіта, індивідуальна й колективна творча діяльність;
 - г) громадсько-політична, суспільно-культурна, виробнича діяльність, навчання.
3. Основне призначення епістолярного стилю:

- а) висвітлювати суспільно-політичні проблеми, впливати на читача, пропагувати прогресивні ідеї, учення, знання, здоровий спосіб життя;
- б) повідомляти про дослідження, теорії, гіпотези, явища;
- в) регулювати правові, ділові, виробничі контакти, підтримувати стосунки в родині і товариських колах, групах мовців за інтересами;
- г) засобами художнього слова впливати на почуття читачів, формувати ідейні переконання, моральні якості, художні смаки.

4. Які жанри характерні для епістолярного стилю?

- а) листи, щоденники, мемуари, записники, нотатки, календарі;
- б) богослужіння, молитва, проповідь, псалом;
- в) накази, інструкції, розпорядження, довідки;
- г) оповідання, повість, новела, притча.

Рекомендована література

Основна:

1. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилїстика засобів масової інформації як навчальна дисциплїна в підготовцї майбутнього журналіста. *Вїсник Книжкової палати*. 2022. № 6. С. 26–30.
2. Кравець Л., Барань Є. Стилїстика української мови. Навч.-метод. посїбн. Берегове-Ужгород: ЗУІ ім. Ф. Ракоцї II – ТОВ «РІК-У», 2022. 150 с.
3. Савчук Р. Л. Мова засобів масової інформації: хрестоматїя до дисциплїни. Івано-Франківськ: ПНУ, 2017. 135 с.
4. Савчук Р. Л. Метод. реком. до вивчення навч. дисц. «Практична стилїстика» для студентів IV курсу спец. «Журналістика». Івано-Франківськ: Голїней О. М., 2019. 64 с.
5. Семашко Т.Ф. Практична стилїстика і культура мовлення: навч. посїбн. для студентів філол. спец. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 256 с.
6. Стилїстика мовних одиниць: лексична стилїстика, стилїстична фразеологїя: навч.-метод. посїб. для студентів-філологів ЗВО; уклад.: І. І. Коломїєць. Умань: Візавї, 2021. 108 с.

7. Стилїстика української мови: навч.-метод. посїбн.; за ред. А. С. Попович. Кам'янець-Подільський, 2017. 172 с.

8. Стилїстика української мови (Теоретичнї основи стилїстики. Художньо-виразовї засоби мовлення): навч.-метод. посїбн. для студентїв-фїлологїв закладїв вищої освїти; уклад. І. І. Коломїєць. Умань: Вїзавї, 2019. 240 с.

9. Стилїстика української мови (практичний модуль): навч.-метод. посїб. для студентїв-фїлологїв ЗВО (скорочений курс.; уклад.: І. І. Коломїєць, В. О. Шиманська. Умань: Вїзавї, 2021. 145 с.

10. Стилїстика української мови. Короткий словник термїнїв / Укл. В. Грещук. Івано-Франкївськ: НАІР, 2023. 82 с.

Допомїжна:

1. Бибики С. Динамїка поняттєвого змїсту термїна епїстолярний стиль. 2021. URL: <https://termvisnyk.iul-nasu.org.ua/wp-content/uploads/sites/11/2022/01/Bybyk.pdf>

2. Богдан С. Формули етикету в українському епїстолярїї. *Урок української*. 2003. № 1. С. 30–34.

3. Григоренко І. В. Епїстолярний стиль мовлення в українській лїтературній документалїстицї другої половини ХІХ столїття: *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серїя 8. Фїлологїчні науки (мовознавство)*. 2013. Вип. 5. С. 48–54.

3. Зїновська А. М. Український письменницький епїстолярїї: типологїя вїдкритого листування: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. фїлол. наук: спец. 10.01.01 «Українська лїтература». К., 2008. 20 с.

4. Зїновська А. М. Вїдкрите листування письменникїв як вияв авторської свїдомостї в умовах тоталїтаризму. *Київська старовина: науковий історико-фїлологїчний журнал*. 2004. № 2. С. 86–90.

5. Ількїв А. В. Інтимний лист у пошуках метамови. *Вїсник Прикарпатського національного унїверситету ім. В. Стефаника (Серїя «Фїлологїя»)*. 2015. С. 41–46.

6. Ільків А. В. Інтимний дискурс письменницького епістолярію другої половини ХІХ – початку ХХ ст.: дис. на здобуття наук. ступеня д. філол. наук. Івано-Франківськ, 2016. 410 с.
7. Коцюбинська М. Х. Листи і люди. Роздуми про епістолярну творчість. К.: Дух і література, 2009. 582 с.
8. Ленець К. Епістолярний стиль. Стиль і час. Київ: Наукова думка, 1983. 252 с.
9. Мазоха Г. С. Епістолярна спадщина і парадигми наукового дослідження. *Вісник ЖДУ імені Івана Франка*. Житомир: РВВ ЖДУ, 2005. Вип. 24. С. 88–92.
10. Мазоха Г. С. Український письменницький епістолярій другої половини ХХ століття: жанрово-стильові модифікації: монографія. Київ: Міленіум, 2006. 344 с.
11. Малікова О. В. Епістолярій як жанр і різновид християнського теологічного дискурсу: когнітивно-прагматичний аспект. *Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи*. 1998. С. 225–237.
12. Невська Ю. Епістолярний дискурс як віддзеркалення мовної особистості. 2017.
<https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e12b5c6a-e110-4de9-b1dc-a2c5586b6e87/content>
13. Сазонова О. В., Яковенко М. В. Епістолярний стиль письма (теоретичні аспекти). 2016. URL:
<http://erpub.chnpu.edu.ua:8080/jsui/bitstream/123456789/765/1/64.pdf>
14. Черкез І. Б. Українська мова в епістолярних текстах кінця ХІХ – початку ХХ століть: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова». Чернівці, 2008. 20 с.
15. Павлик Н. В. Специфіка епістолярного жанру як міжстильового явища. *Лінгвістика: [Зб. наук. пр.]*. Луганськ: Видавництво ЛНПУ ім. Т. Шевченка «Альмамагер», 2005. С. 241–248.

16. Пожидаєва І. В. Епістолярний дискурс: лінгвістичні традиції й когнітивно-прагматичний потенціал для можливих маніпуляцій у блогосфері. *Лінгвістика*. 2014. № 1 (31). С. 72–81.

Практичне заняття № 11. Тема: Стиль інтернет-спілкування

План

1. Проблематика мови інтернет-спілкування.
2. Основні особливості (ознаки), сфера використання, призначення стилю.
3. Основні мовні засоби стилю інтернет-спілкування.
4. Підстили й жанри стилю інтернет-спілкування.

Практичні завдання для самостійного виконання

1. Опрацюйте статтю: Тищенко О. Мова інтернет-спілкування: стиль, норма, освіта. URL: <https://dyvoslovo.com.ua/wp-content/uploads/2016/03/10-1211.pdf>
2. Складіть тези статті. Поясніть мовностильові особливості стилю інтернет-спілкування.
3. Запишіть правильно подані слова (користуйтеся «Українським правописом» у редакції 2019 року). Поясніть їх написання.

Адмін...ресурс, аудіо...альбом, аудіо... та відео...продукція, бізнес...проект, бізнес...комунікатор, бізнес...план, бліц...новини, бліц...опитування, відео...запис, відео...фільм, веб...сторінка, віце...прем'єр, ВІП...зала, гіпер...звук, держ...установа, е...декларування, економ...клас, екс...міністр, екс...президент, екс...прем'єр...міністр, екстра...клас, євро...ремонт, зав...кафедри, інвест...проект, інтернет...видання, інтернет...послуга, інформ...повідомлення, інформ...центр, максі...одяг, міді...одяг, міні...комп'ютер, пан...американський, піар...акція, піар...кампанія, поп...гурт, преміум...клас, прес...конференція, смс...повідомлення, карт...бланш, статус...кво, смарт...карта, топ...менеджер, флеш...інтерв'ю.

Питання для самоконтролю

1. Що ви можете сказати про такий вид комунікації, як інтернет-спілкування?

2. Чому Інтернет як середовище комунікації привертає дедалі більшу увагу, а мова інтернет-спілкування набуває рис окремого функціонального стилю?

3. Які основні особливості (ознаки), сфера використання, призначення стилю?

4. Назвіть основні мовні засоби стилю інтернет-спілкування.

5. Які підстилі й жанри стилю інтернет-спілкування?

Тестові завдання

1. Сфера використання стилю інтернет-спілкування:

а) спілкування в громадському, економічному, державно-політичному житті, законодавство, адміністративно-господарська діяльність, міждержавні зв'язки;

б) спілкування в релігійних громадах, храмах, культових установах, духовних навчальних закладах;

в) колективна та індивідуальна творча діяльність, література, мистецтво, культура, освіта;

г) наукова діяльність, освіта, навчання, різні види мистецтва, культура, ділове листування в установах і приватне листування, повсякденне спілкування в режимі онлайн.

2. Для якого стилю характерні такі основні ознаки, як: швидкість, спілкування в режимі онлайн; одночасність; прилюдність обміну інформацією; можливість зредагувати, анонімність, уживання розмовної лексики, жаргонних, сленгових назв, часте недотримання літературних норм?

а) розмовного;

б) художнього;

в) публіцистичного;

г) стилю інтернет-спілкування.

3. Які жанри характерні стилю інтернет-спілкування?

а) вебсторінка, блог, форум, чат, електронна пошта;

б) богослужіння, молитва, проповідь, псалом;

в) наказ, інструкція, розпорядження, довідка;

г) повість, роман, есе, вірш.

4. Який стиль характеризується нехтуванням формул етикету, англіцизмами, безграмотним написанням, відсутністю розділових знаків та великої літери, використанням смайликів?

а) розмовний;

б) художній;

в) публіцистичний;

г) інтернет-спілкування.

Рекомендована література

Основна:

1. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилїстика засобів масової інформації як навчальна дисциплїна в підготовцї майбутнього журналіста. *Вїсник Книжкової палати*. 2022. № 6. С. 26–30.

2. Кравець Л., Барань Є. Стилїстика української мови. Навч.-метод. посїбн. Берегове-Ужгород: ЗУІ ім. Ф. Ракоцї II – ТОВ «РІК-У», 2022. 150 с.

3. Савчук Р. Л. Мова засобів масової інформації: хрестоматїя до дисциплїни. Івано-Франківськ: ПНУ, 2017. 135 с.

4. Савчук Р. Л. Метод. реком. до вивчення навч. дисц. «Практична стилїстика» для студентів IV курсу спец. «Журналістика». Івано-Франківськ: Голїней О. М., 2019. 64 с.

5. Семашко Т.Ф. Практична стилїстика і культура мовлення: навч. посїбн. для студентів філол. спец. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 256 с.

6. Стилїстика мовних одиниць: лексична стилїстика, стилїстична фразеологїя: навч.-метод. посїб. для студентів-філологів ЗВО; уклад.: І. І. Коломїєць. Умань: Візавї, 2021. 108 с.

7. Стилїстика української мови: навч.-метод. посїбн.; за ред. А. С. Попович. Кам'янець-Подільський, 2017. 172 с.

8. Стилїстика української мови (Теоретичнї основи стилїстики. Художньо-виразовї засоби мовлення): навч.-метод. посїбн. для студентів-

філологів закладів вищої освіти; уклад. І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2019. 240 с.

9. Стилїстика української мови (практичний модуль): навч.-метод. посїб. для студентів-філологів ЗВО (скорочений курс.; уклад.: І. І. Коломієць, В. О. Шиманська. Умань: Візаві, 2021. 145 с.

10. Стилїстика української мови. Короткий словник термїнів / Укл. В. Грещук. Івано-Франківськ: НАІР, 2023. 82 с.

Допомїжна:

5. Дмитрієва О., Рибалко О., Гладковський С. Особливості інтернет-спїлкування. URL: <http://electric.org.ua/rizne>

6. Іздрик А. Особливості спїлкування молодї у віртуалї. URL: <http://electric.org.ua/rizne/virtual.html>

7. Карпа І. Б. Мова та Інтернет: функціональні характеристики та ефективність інтерактивної комунїкації. *Мова і культура*. К., 2009. Вип. 11. Т. VII (119). С. 192–200.

4. Карпушина М., Чистякова О. Сучасна комунїкація: особливості мовлення в мережї інтернет. Фїлологічний дискурс: Зб. наук. праць. 2016. Вип. 4. С. 212–221.

6. Клярська Г., Тарасенко О. Особливості мови інтернет-спїлкування (на прикладї україномовних користувачїв). *Науковий вісник Міжнародного гуманїтарного університету. Сер.: Фїлологія*. 2018. № 32. Том 3. С. 49–52.

7. Стрельбїцька Л. Інтернет як полігон розвитку природної мови. *Вїсн. Нац. ун-ту «Львівська політехніка»*. 2005. № 538: Проблеми української термїнології. С. 33–38.

8. Тищенко О. Мова інтернет-спїлкування: стиль, норма, освіта. URL: <https://dyvoslovo.com.ua/wp-content/uploads/2016/03/10-1211.pdf>

9. Тищенко О. Первинна саморепрезентація співрозмовника в Інтернет-спїлкуванні: мовний аспект. Актуальні проблеми психології. Етнопсихологія. Історія психології. Психолїнгвістика: Зб. наук. праць Інституту психології ім. Г. Костюка. К., 2007. Т. 9. Вип. 2. С. 135–142.

10. Тищенко О. Стиль мови Інтернет-спілкування в Національному корпусі української мови. Лінгвостилістика: об'єкт – стиль, мета – оцінка. Зб. наук. праць, присвячений 70-річчю від дня народження проф. С. Я. Єрмоленко. К., 2007. С. 362–367.

11. Чемеркін С. Г. Мова інтернет-комунікації. Українська мова: Енциклопедія. Вид. 3-тє. К.: Українська енциклопедія, 2007. С. 365–366.

12. Чемеркін С. Українська мова в Інтернеті (визначальні ознаки). Зб. наук. праць Науково-дослідного інституту українознавства. К., 2007. Т. XVII. С. 273–280.

Практичне заняття № 12. Тема: Мовленнєвий практикум.

Модульна контрольна робота № 1

Практичні завдання для самостійного виконання

1. Поділіться на творчі групи. Кожна група добирає зразки функціональних стилів української мови, дає характеристику їх основним особливостям, виконує запропоноване завдання.

1 – Розмовний стиль. Складіть діалог, використовуючи слова із суфіксами пестливості.

2 – Художній стиль. Користуючись художнім текстом, доведіть, що стиль художньої літератури містить усе багатство національної мови.

3 – Науковий стиль. Підготуйте повідомлення на тему «Мова як засіб комунікації», використовуючи терміни, слова в прямому значенні, складні речення з чітким логічним зв'язком між компонентами.

4 – Публіцистичний стиль. Напишіть репортаж, замітку, інтерв'ю, нарис, передову, фейлетон (на вибір).

5 – Офіційно-діловий стиль. Напишіть ділові папери: заяву, довідку, автобіографію, доручення (на вибір).

6 – Конфесійний та епістолярний стилі. Напишіть лист (офіційний і неофіційний).

7 – Стиль інтернет-спілкування. Доведіть, що мова інтернет-спілкування набуває рис окремого функціонального стилю.

2. Написання модульної контрольної роботи № 1.

Практичне заняття № 13. Тема: Фоностилістика

План

1. Поняття фоніки у фоностилістиці. Важливість знання її основ для працівників медіа.
2. Основні засоби евфонії української мови.
3. Ономатопея (звуконаслідування) як засіб звукової виразності художньої мови.
4. Звукові повтори (алітерація, асонанс, анафора, епіфора ін.) і їх стилістичне використання в мові ЗМІ.
5. Основні прийоми милозвучності усного розмовного мовлення (наголос, сила голосу, висота тону, темп).

Практичні завдання для самостійного виконання

1. Випишіть приклади звукових повторів та інших засобів звукової організації в публіцистичних текстах.
2. Знайдіть у медіа приклади порушення норм милозвучності.
3. Виправте помилки, унаслідок яких відбувається порушення милозвучності української мови. З чим вони пов'язані?

Ми приїхали у Одесу. Студентський захід проходив в Житомирі. Використовують старі і нові методи. З скелі Чацького відкривається гарний краєвид. З ним ввійшов молодий хлопець. Працюєм з самого ранку. Такого і у сні не побачиш. В нас все буде добре. Запитав в фотографа. Це усе зазначено в вимогах. Дітки підросли – в школу пішли. Проживає у Англії. У Австралію поїхали подорожувати. Вірити у краще майбутнє. Говорив й замовк. Війна й мир. Правда й кривда. Семен й Євген. Ліси й яри. Оце і усе.

4. Прочитайте уривки віршів, запропоновані викладачем. Які фонетичні засоби художньої виразності використовують письменники?

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте поняття фоностилістики.
2. Що таке фоніка? Чому знання її основ важливі для журналістської професії?

3. Які основні засоби евфонії української мови ви знаєте?
4. Що таке ономапопея?
5. Які звукові повтори ви можете назвати? Розкрийте їх стилістичне використання в мові медіа.
6. Охарактеризуйте прийоми досягнення милозвучності усного розмовного мовлення.

Тестові завдання

1. Як називається розділ стилістики, що вивчає стилістичні можливості звукової системи мови в певних стилях?
 - а) фонетика;
 - б) орфоепія;
 - в) фоностилістика;
 - г) фонологія.
2. Який із поданих варіантів не стосується фоностилістики:
 - а) емоційно-естетичні явища звукопису;
 - б) позитивно-естетичні фонічні явища;
 - в) артикуляція голосних і приголосних звуків;
 - г) засоби милозвучності української мови.
3. У якому функціональному стилі найчастіше вживаються засоби звукової виразності:
 - а) епістолярному;
 - б) художньому;
 - в) науковому;
 - г) публіцистичному.
4. Ономапопея – це:
 - а) повторення однакових голосних чи приголосних у близько розташованих словах;
 - б) стилістичний засіб у художніх текстах для створення акустичного фону й звукових образів, відтворення звукових ситуацій;
 - в) уникання в мові нехарактерних для неї звуків;

г) засоби милозвучності української мови.

5. Немилозвучне нагромадження звуків, що виникає через хаотичне повторення, скупчення в реченні звуків – це:

- а) рима;
- б) асонанс;
- в) какофонія;
- г) евфонія.

6. Який засіб звукової виразності використано в тексті: *Сипле, сипле сад самотній Сірий смуток – срібний сніг, – Сумно стогне сонний струмінь, Серце слуха смертний сміх?*

- а) какофонія;
- б) дисонанс;
- в) градація;
- г) алітерація.

7. Який засіб звукової виразності використано в тексті: *Зорі, очі весняної ночі! Зорі, темряви погляди ясні! (Леся Українка)?*

- а) анафора;
- б) зіткнення;
- в) градація;
- г) рефрен.

Рекомендована література

Основна:

1. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилїстика засобів масової інформації як навчальна дисциплїна в підготовцї майбутнього журналіста. *Вїсник Книжкової палати*. 2022. № 6. С. 26–30.

2. Кравець Л., Барань Є. Стилїстика української мови. Навч.-метод. посїбн. Берегове-Ужгород: ЗУІ ім. Ф. Ракоцї II – ТОВ «РІК-У», 2022. 150 с.

3. Савчук Р. Л. Мова засобів масової інформації: хрестоматїя до дисциплїни. Івано-Франківськ: ПНУ, 2017. 135 с.

4. Савчук Р. Л. Метод. реком. до вивчення навч. дисц. «Практична стилістика» для студентів IV курсу спец. «Журналістика». Івано-Франківськ: Голіней О. М., 2019. 64 с.

5. Семашко Т.Ф. Практична стилістика і культура мовлення: навч. посібн. для студентів філол. спец. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 256 с.

6. Стилiстика мовних одиниць: лексична стилістика, стилістична фразеологія: навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО; уклад.: І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2021. 108 с.

7. Стилiстика української мови: навч.-метод. посібн.; за ред. А. С. Попович. Кам'янець-Подільський, 2017. 172 с.

8. Стилiстика української мови (Теоретичні основи стилістики. Художньо-виразові засоби мовлення): навч.-метод. посібн. для студентів-філологів закладів вищої освіти; уклад. І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2019. 240 с.

9. Стилiстика української мови (практичний модуль): навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО (скорочений курс.; уклад.: І. І. Коломієць, В. О. Шиманська. Умань: Візаві, 2021. 145 с.

10. Стилiстика української мови. Короткий словник термінів / Укл. В. Грещук. Івано-Франківськ: НАІР, 2023. 82 с.

Допоміжна:

1. Бакум З., Бойко Л. Лінгвістичний аналіз художнього тексту в навчанні української мови: фонетико-стилістичний аспект. *Українська мова й література в сучасній школі*. 2012. № 7–8. С. 25–28.

2. Бакум З. Фонетико-стилістичні вправи як засіб підвищення мовної культури учнів. *Українська мова й література в сучасній школі*. 2007. № 1. С. 2–5.

3. Беценко Т. Фоностилiстичний рівень філологічного аналізу художнього тексту (На прикладі поезії Павла Тичини «О панно Інно»). *Дивослово*. 2013. № 2. С. 33–38.

4. Бондаренко А. Поетичний звукопис у творах Василя Стуса: феноменологічна проєкція. *Дивослово*. 2008. № 1. С. 49–52.
5. Бондарчук Л. Асиндетони – окраса нашої мови. *Дивослово*. 2003. № 4. С. 20–22.
6. Головащук С. І. Словник наголосів: Понад 20 000 слів. К.: Наукова думка, 2003. 320 с.
7. Ємець О. Фоностилїстичні засоби у тексті як тип висунення: прагматичні і перекладацькі аспекти. Актуальні проблеми філології та перекладознавства: Зб. наук. праць. Хмельницький: ХНУ, 2019. № 18.
8. Руда Г. Фоностилїстика як самостійна лінгвістична наука: проблеми і перспективи. 2018. URL: <http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7383>
9. Качуровський І. Фонїка. К.: Либїдь, 1994. 168 с.
10. Коваль А. П. Практична стилїстика сучасної української мови. К.: Вища шк., 1987. С. 5–14.
11. Огієнко І. Наочна таблиця милозвучності української мови. *Дивослово*. 1996. № 5–6. С. 16–23.
12. Пентиліюк М. Виховуємо чуття мови (дещо про засоби милозвучності). *Українська мова й література в сучасній школі*. 2004. № 2. С. 5–8.
13. Редька Т. Як почути стиль? Матеріали до уроку української мови з теми «Стилїстичні засоби фонетики» в 10 класі. *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2008. № 4. С. 23–26.
14. Соловей Н. Узагальнюємо і систематизуємо знання про засоби милозвучності мови. *Українська мова й література в сучасній школі*. 2011. № 5. С. 65–72.

Практичне заняття № 14. Тема: Стилiстичнi функцiї лексики

План

1. Групи лексики з погляду стилістичної диференціації.
2. Стилiстичне використання архаїзмів та історизмів у мові медіа.
3. Стилiстичнi функцiї неологізмів, термінів у різних функціональних стилях. Використання зазначених мовних одиниць у ЗМІ.
4. Іншомовні запозичення та їх стилістичне використання в мові медіа.
5. Стилiстичнi функцiї професіоналізмів, діалектна лексика в різних стилях.
6. Розмовна, просторічна лексика, жаргонізми та арготизми.
7. Стилiстичне використання синонімів, омонімів, антонімів, паронімів у мові медіа.

Практичні завдання для самостійного виконання

1. Доберіть синоніми, антоніми, омоніми, неологізми, термінологічну лексику із заголовків сучасних друкованих ЗМІ. Яка їх стилістична роль?
2. Знайдіть приклади використання багатозначності в текстах медіа.
3. Знайдіть слова іншомовного походження в сучасних медіа. Підберіть до них українські синоніми.
4. Наведіть приклади використання в медіа діалектизмів, розмовно-просторічної, емоційно-експресивної лексики із стилістичною метою.
5. З'ясуйте стилістичні функції використання історизмів та архаїзмів у публіцистичних текстах. Наведіть приклади.
6. Підготуйте повідомлення про особливості функціонування синонімів у науковому та офіційно-діловому стилі.

Питання для самоконтролю

1. Що розглядає лексична стилістика?
2. Які є групи лексики з погляду функціонально-стилiстичної диференціації?
2. Що таке архаїзми та історизми? Наведіть приклади.

3. Яка стилістична роль діалектизмів, розмовно-просторічної, емоційно-експресивної лексики?

4. Які стилістичні функції неологізмів, термінів у різних функціональних стилях?

5. Чиє різниця між багатозначністю й омонімією? Чому потрібно уникати омонімів у науковому й офіційно-діловому стилях?

6. З якою метою в сучасних текстах медіа використовуються жаргонізми та арготизми?

Тестові завдання

1. Лексична стилістика вивчає:

а) можливості звукової системи мови в певних стилях;

б) можливості лексики й доцільність її використання в певних функціональних стилях;

в) стилістичні можливості граматичних одиниць, стилістичний аспект граматичної будови мови;

г) стійкі словосполучення і вирази.

2. Стилiстично нейтральна лексика – це:

а) загальноповивана лексика, що вiдображає життя i побут людей, iхнi стосунки, дiяльнiсть, оточення, природу;

б) лексика вузького стилістичного призначення;

в) лексика, закріплена за певним стилем;

г) професійно-виробнича лексика.

3. Архаїзмами є слова, що:

а) вийшли з ужитку у зв'язку зі зникненням реалій, які вони називали;

б) вийшли з ужитку, бо замінені сучасними відповідниками (синонімами);

в) мають виразні ознаки старослов'янського походження;

г) з'явилися у зв'язку з виникненням нових явищ і понять, зумовлених потребами доби.

4. Стилiстичнi засоби, що використовуються в художнiх текстах з метою створення стилiстичного ефекту мiсцевого колориту, для iндивiдуалiзацiї мови персонажiв – носiїв певної говiрки, називаються:

- а) iсторизмами;
- б) дiалектизмами;
- в) архаїзмами;
- г) просторiччям.

5. Стилiстичнi засоби для створення ефекту потаємного мовного вiдокремлення – це:

- а) старослов'янiзми;
- б) жаргонiзми;
- в) арготизми;
- г) просторiччя.

6. Стилiстичнi засоби в художнiх текстах, що характеризують мовлення людей певної професiйної групи, називаються:

- а) термiнами;
- б) дiалектизмами;
- в) професiоналiзмами;
- г) iсторизмами.

7. Застарiлi слова, термiни, професiоналiзми, неологiзми, жаргонiзми належать до:

- а) лексики розмовно-просторiчного характеру;
- б) стилiстично забарвленої (маркованої) лексики;
- в) стилiстично нейтральної лексики;
- г) науково-термiнологiчної лексики.

Рекомендована лiтература

Основна:

1. Башманiвська Л. А., Башманiвський В. І. Стилiстика засобiв масової iнформацiї як навчальна дисциплiна в пiдготовцi майбутнього журналіста. *Вiсник Книжкової палати*. 2022. № 6. С. 26–30.

2. Кравець Л., Барань Є. Стилїстика української мови. Навч.-метод. посїбн. Берегове-Ужгород: ЗУІ ім. Ф. Ракоці II – ТОВ «РІК-У», 2022. 150 с.
3. Савчук Р. Л. Мова засобів масової інформації: хрестоматія до дисциплїни. Івано-Франківськ: ПНУ, 2017. 135 с.
4. Савчук Р. Л. Метод. реком. до вивчення навч. дисц. «Практична стилїстика» для студентів IV курсу спец. «Журналістика». Івано-Франківськ: Голїней О. М., 2019. 64 с.
5. Семашко Т.Ф. Практична стилїстика і культура мовлення: навч. посїбн. для студентів філол. спец. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 256 с.
6. Стилїстика мовних одиниць: лексична стилїстика, стилїстична фразеологія: навч.-метод. посїб. для студентів-філологів ЗВО; уклад.: І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2021. 108 с.
7. Стилїстика української мови: навч.-метод. посїбн.; за ред. А. С. Попович. Кам'янець-Подільський, 2017. 172 с.
8. Стилїстика української мови (Теоретичні основи стилїстики. Художньо-виразові засоби мовлення): навч.-метод. посїбн. для студентів-філологів закладів вищої освіти; уклад. І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2019. 240 с.
9. Стилїстика української мови (практичний модуль): навч.-метод. посїб. для студентів-філологів ЗВО (скорочений курс.; уклад.: І. І. Коломієць, В. О. Шиманська. Умань: Візаві, 2021. 145 с.
10. Стилїстика української мови. Короткий словник термінів / Укл. В. Грещук. Івано-Франківськ: НАІР, 2023. 82 с.

Допомїжна:

1. Бабич Н. Д. Практична стилїстика і культура української мови. Львів: Світ, 2003. 432 с.
2. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення. Львів: Світ, 1993. 232 с.
3. Волощак М. Й. Неправильно-правильно. Довїдник з українського слововживання: За матеріалами ЗМІ. К.: Просвіта, 2000. 128 с.

4. Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. К.: Наукова думка, 2004. 448 с.
5. Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови. К.: Рад. шк., 1986. 222 с.
6. Данюк А. О. Інтерактивні вправи зі стилістики як ефективний спосіб формування комунікативної компетентності студентів. *Українські студії в європейському контексті*. 2023. № 6. С. 74–76.
7. Демська О., Кульчицький І. Словник омонімів української мови. Львів: Фенікс, 1996. 224 с.
8. Дмитровський З. Є. Словник телевізійних термінів і понять. Львів: ЛНУ, 2001. 44 с.
9. Дмитровський З. Є. Термінологія зображальних засобів масової комунікації: Довідкове видання. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. 216 с .
10. Кибальчич В. М. Відтворення елементів національної специфіки у лексиці двомовної газети. Засоби масової інформації й утвердження державного суверенітету України: 36. мат. наук.-практ. конф. Львів: Світ, 1993. С. 132–136.
11. Капелюшний А. О. Енциклопедія афоризмів і крилатих фраз «Журналістика – це спосіб життя». Львів: ПАЮ, 2004. 576 с.
12. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. К: Вид-во «Орій» при підпр. «Кобза», 1993. 472 с.
13. Особливості мови і стилю засобів масової інформації: навчальний посібник для студентів факультетів журналістики університетів [А. П. Коваль, Г. Я. Солганик, О. Ф. Пінчук [та ін.]. Київ: Вища школа, 1983.
14. Передрій Г. Р., Смоляннова Г. М. Лексика і фразеологія української мови. К.: Рад. шк., 1983. 208 с.
15. Погрібний А. Г. Розмови про наболіле, або Якби ми вчилися так, як треба. К.: Просвіта, 2000. 320 с.

16. Полюга Л. М. Словник синонімів української мови. К.: Довіра, 2001. 477 с.
17. Пономарів О. Д. Культура слова: Мовностилістичні поради. К: Либідь, 1999. 240 с.
17. Процик Л. Г. Запозичені слова, їх стилістичні функції. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2013. № 13. С. 16–19.
18. Сербенська О. А. Культура усного мовлення: Практикум. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 216 с.
19. Яцимірська М. Г. Культура фахової мови журналіста: навч. посібник. Львів: ПАЮ, 2004. 332 с.

Практичне заняття № 15. Стилiстичнi функцiї лексики.

Мовленнєвий практикум

Практичнi завдання для самостiйного виконання

1. Знайдiть та виправте помилки в поданих реченнях. Обґрунтуйте й запишіть правильний варіант.

Студенти спілкувались на англійській мові.

Заняття в університеті почалось в вісім годин.

Вчора відбулась термінова нарада по питаннях комерційної торгівлі.

Сучасні студенти давно вже опанували теорією відносності.

Дякую Вас, що ви будете на цій презентації, бо вона являється рішучою для мене.

Одним з критеріїв оцінювання матеріалу являється його об'єм.

Слово «акція» на англійській мові позначає записи, зберігаючієся у сховищах.

Слід заборонити забруднювати навколишню середу неефективним підприємствам і взагалі зменшити рівень забруднення довкілля.

Слід відмітити, що в цій книжці йдеться мова про цікавий історичний факт.

До особистого листка по обліку кадрів дадається справка по місцю роботи та характеристика.

Особливо дякую всіх, що прийняли участь у благодійному ярмарку.

У університеті у жовтні місяці відбулося два міроприємства.

На протязі цього семестру здобувачі будуть проходити виробничу практику.

Самі кращі ліцеїсти прийматимуть участь в конкурсі.

Пропустив сьогоднішнє заняття із-за стану свого здоров'я.

2. Дайте характеристику історизмам та архаїзмам як стилістичним категоріям. Наведіть приклади та складіть з ними речення. Знайдіть у текстах медіа 2–3 приклади їх уживання.

3. Знайдіть у текстах ЗМІ лексичні та стилістичні новотвори, що ввійшли в сучасне життя.

4. Доберіть приклади функціонування емоційно-експресивної лексики в публіцистичних і художніх текстах, епістолярію тощо.

5. Оберіть потрібне слово. Обґрунтуйте свій вибір і поясніть значення паронімів. Складіть речення з цими словами.

У Сергія був постійний (абонемент, абонент) на концерти у філармонію.

Книги можна надсилати на (мій адрес, мою адресу).

Важливе значення для армії має (військова, воєнна) дисципліна.

Діти навчаються, щоб пізнати світ, стати культурними, (освіченими, досвідченими) людьми.

(Інформаційне, інформативне) бюро розпочало свою роботу.

Багато українських письменників є (громадянськими, громадськими) діячами.

Це було зроблено через внутрішню потребу, а не з (корисних, корисливих) міркувань.

(На протязі, протягом) останніх років відбулися важливі зміни.

(Тактична, тактовна) перемога спортсменів була очевидна з перших хвилин.

5. Знайдіть порушення лексичних норм у словосполученнях, виправте помилки.

Відносини між батьками, відноситись до людини, у ділянці освіти, болі в галузі серця, загальне засідання, екзаменаційний білет, проїзний квиток, студентський білет, вірний друг, вірна відповідь, приймати участь у змаганнях, виключне значення.

6. Які вимоги до ділового мовлення порушені в поданих реченнях? Перебудуйте речення, виправивши помилки.

Запропоновано план ліквідації працівників магазину в випадку пожежі.

Прошу деканат університету зняти мене з нашого гуртожитку, бо я проживаю на квартирі.

Прошу надати мені путівку для відпочинку для оздоровлення сколіозу.

Ця довідка видана Світельській Анастасії Юрієвні в тому, що вона являється студенткою ННІ філології на журналістики ЖДУ імені І. Франка.

При місцевому пункті охорони створено загін по хуліганству й випивках.

Прогулювати собак по території гідропарку людям без намордників суворо заборонено.

7. Зробіть заміну слів-русизмів нормативними словами української мови.

Це не визиває жодних заперечень, виключення, виписка з протоколу, не дивлячись на відсутність досвіду, додержуватися регламенту, це дуже легко доказати, з достоїнством, другим разом, перебувати в командировці, по крайній мірі, лишній раз, в повній мірі, це мішає нам в роботі, не про це йде мова, нагруджати, налог, настоювати на виступі, об'явити перерву, сьогодні на повістці денній стоїть одне питання, нічого не отримується і не отрочиться, похожий на..., при допомозі, признак того, що..., прослойка суспільства, самий активний.

Рекомендована література

Основна:

1. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилїстика засобів масової інформації як навчальна дисциплїна в підготовці майбутнього журналіста. *Вїсник Книжкової палати*. 2022. № 6. С. 26–30.

2. Кравець Л., Барань Є. Стилїстика української мови. Навч.-метод. посїбн. Берегове-Ужгород: ЗУІ ім. Ф. Ракоці II – ТОВ «РІК-У», 2022. 150 с.

3. Савчук Р. Л. Мова засобів масової інформації: хрестоматія до дисциплїни. Івано-Франківськ: ПНУ, 2017. 135 с.

4. Савчук Р. Л. Метод. реком. до вивчення навч. дисц. «Практична стилїстика» для студентів IV курсу спец. «Журналістика». Івано-Франківськ: Голїней О. М., 2019. 64 с.

5. Семашко Т.Ф. Практична стилістика і культура мовлення: навч. посібн. для студентів філол. спец. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 256 с.

6. Стилiстика мовних одиниць: лексична стилістика, стилістична фразеологія: навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО; уклад.: І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2021. 108 с.

7. Стилiстика української мови: навч.-метод. посібн.; за ред. А. С. Попович. Кам'янець-Подільський, 2017. 172 с.

8. Стилiстика української мови (Теоретичні основи стилістики. Художньо-виразові засоби мовлення): навч.-метод. посібн. для студентів-філологів закладів вищої освіти; уклад. І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2019. 240 с.

9. Стилiстика української мови (практичний модуль): навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО (скорочений курс.; уклад.: І. І. Коломієць, В. О. Шиманська. Умань: Візаві, 2021. 145 с.

10. Стилiстика української мови. Короткий словник термінів / Укл. В. Грещук. Івано-Франківськ: НАІР, 2023. 82 с.

Допоміжна:

1. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови. Львів: Світ, 2003. 432 с.

2. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення. Львів: Світ, 1993. 232 с.

3. Волощак М. Й. Неправильно-правильно. Довідник з українського слововживання: За матеріалами ЗМІ. К.: Просвіта, 2000. 128 с.

4. Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. К.: Наукова думка, 2004. 448 с.

5. Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови. К.: Рад. шк., 1986. 222 с.

6. Данюк А. О. Інтерактивні вправи зі стилістики як ефективний спосіб формування комунікативної компетентності студентів. *Українські студії в європейському контексті*. 2023. № 6. С. 74–76.

7. Демська О., Кульчицький І. Словник омонімів української мови. Львів: Фенікс, 1996. 224 с.
8. Дмитровський З. Є. Словник телевізійних термінів і понять. Львів: ЛНУ, 2001. 44 с.
9. Дмитровський З. Є. Термінологія зображальних засобів масової комунікації: Довідкове видання. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. 216 с.
10. Кибальчич В. М. Відтворення елементів національної специфіки у лексиці двомовної газети. Засоби масової інформації й утвердження державного суверенітету України: 36. мат. наук.-практ. конф. Львів: Світ, 1993. С. 132–136.
11. Капелюшний А. О. Енциклопедія афоризмів і крилатих фраз «Журналістика – це спосіб життя». Львів: ПАЮ, 2004. 576 с.
12. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. К: Вид-во «Орій» при підпр. «Кобза», 1993. 472 с.
13. Передрій Г. Р., Смолянінова Г. М. Лексика і фразеологія української мови. К.: Рад. шк., 1983. 208 с.
14. Погрібний А. Г. Розмови про наболіле, або Якби ми вчилися так, як треба. К.: Просвіта, 2000. 320 с.
15. Полюга Л. М. Словник синонімів української мови. К.: Довіра, 2001. 477 с.
16. Пономарів О. Д. Культура слова: Мовностилістичні поради. К: Либідь, 1999. 240 с.
17. Процик Л. Г. Запозичені слова, їх стилістичні функції. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2013. № 13. С. 16–19.
17. Сербенська О. А. Культура усного мовлення: Практикум. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 216 с.
18. Яцимірська М. Г. Культура фахової мови журналіста: навч. посібн. Львів: ПАЮ, 2004. 332 с.

Практичне заняття № 16. Тема: Стилiстичне використання фразеологiї

План

1. Групи фразеологiчних одиниць з погляду їх уживаностi й за джерелами виникнення.
2. Синонiмiя, омонiмiя, антонiмiя фразеологiзмiв.
3. Використання фразеологiзмiв у рiзних стилях мови.
4. Трансформацiя фразеологiзмiв у мовi медiа.

Практичнi завдання для самостiйного виконання

1. Виберiть 2-3 якiснi журналістські матеріали і, користуючись словником фразеологiзмiв, доберiть вiдповiдники фразам автора так, щоб не загубився змiст публікацiї.

2. Пояснiть значення фразеологiзмiв. Складiть кiлька речень, використовуючи запропонованi фразеологiзми в рiзних стилях.

Набити руку. Нагострити вуха. Наламати дров. Нарiжний камiнь. Наче з неба впасти. Нi кола нi двора. Очей не пiдвести. Пiдводнi камiння. П'яте через десяте. Раз плюнути. Рук не чути. Сидiти як на голках. Тримати трубою хвiст. Ухопити за зуба. Ходити як на шнурку. Хоч зуби клади на полицю. Хоч кiл на голови теши. Як сир у маслi. Як бiлка в колесi. Язиком ляпати. Чорним по бiлому. Шкiрити зуби.

3. Доберiть приклади використання фразеологiзмiв у рiзних стилях мови.

Питання для самоконтролю

1. Що таке фразеологiчна стилістика? Її основнi завдання.
2. Якi групи фразеологiчних одиниць з погляду їх уживаностi й за джерелами виникнення ви знаєте?
3. У яких стилях мови функцiонують фразеологiзми? Якi функцiї вони виконують?
4. Якi стилістичнi особливостi трансформованих фразеологiзмiв у мовi медiа?

Тестові завдання

1. За джерелами виникнення фразеологізми *у страху очі великі, бути на коні і під конем, пошити в дурні; як сир у маслі* належать до:

- а) розмовно-побутових;
- б) фольклорних;
- в) книжних;
- г) нейтральних.

2. Яка стилістична функція фразеологізмів *скакати в гречку, бити байдики, дати гарбуза*:

- а) поетизація мовлення;
- б) відтворення національного колориту певного середовища;
- в) створення урочисто-піднесеного колориту;
- г) надання нових відтінків значень.

3. Видозміною фразеологізмів із певною стилістичною настановою є:

- а) парадокс;
- б) приказка;
- в) афоризм;
- г) трансформація.

4. Стійкі словосполучення і вирази: мовні штампи, прислів'я, приказки, крилаті слова, афоризми – це:

- а) лексичні засоби стилістики;
- б) граматичні засоби стилістики;
- в) фразеологічні засоби стилістики;
- г) синтаксичні засоби стилістики.

Рекомендована література

Основна:

1. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилістика засобів масової інформації як навчальна дисципліна в підготовці майбутнього журналіста. *Вісник Книжкової палати*. 2022. № 6. С. 26–30.

2. Кравець Л., Барань Є. Стилїстика української мови. Навч.-метод. посїбн. Берегове-Ужгород: ЗУІ ім. Ф. Ракоці II – ТОВ «РІК-У», 2022. 150 с.
3. Савчук Р. Л. Мова засобів масової інформації: хрестоматія до дисциплїни. Івано-Франківськ: ПНУ, 2017. 135 с.
4. Савчук Р. Л. Метод. реком. до вивчення навч. дисц. «Практична стилїстика» для студентів IV курсу спец. «Журналістика». Івано-Франківськ: Голїней О. М., 2019. 64 с.
5. Семашко Т.Ф. Практична стилїстика і культура мовлення: навч. посїбн. для студентів філол. спец. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 256 с.
6. Стилїстика мовних одиниць: лексична стилїстика, стилїстична фразеологія: навч.-метод. посїб. для студентів-філологів ЗВО; уклад.: І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2021. 108 с.
7. Стилїстика української мови: навч.-метод. посїбн.; за ред. А. С. Попович. Кам'янець-Подільський, 2017. 172 с.
8. Стилїстика української мови (Теоретичні основи стилїстики. Художньо-виразові засоби мовлення): навч.-метод. посїбн. для студентів-філологів закладів вищої освіти; уклад. І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2019. 240 с.
9. Стилїстика української мови (практичний модуль): навч.-метод. посїб. для студентів-філологів ЗВО (скорочений курс.; уклад.: І. І. Коломієць, В. О. Шиманська. Умань: Візаві, 2021. 145 с.
10. Стилїстика української мови. Короткий словник термінів / Укл. В. Грещук. Івано-Франківськ: НАІР, 2023. 82 с.

Допомїжна:

1. Абрамчук О. В. Крилаті вислови у ЗМІ. Матеріали XLVI науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 22-24 березня 2017 р. 2017. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/allhum-2017/paper/view/2490>
2. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення. Львів: Світ, 1993. 232 с.

3. Волощак М. Й. Неправильно-правильно. Довідник з українського слововживання: За матеріалами ЗМІ. К.: Просвіта, 2000. 128 с.
4. Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. К.: Наукова думка, 2004. 448 с.
5. Денисова А. С. Проблема дослідження класифікацій фразеологічних одиниць у лінгвістиці. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. 2015. Вип. VI. С. 13–21.
6. Дмитровський З. Є. Термінологія зображальних засобів масової комунікації: Довідкове видання. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. 216 с .
6. Капелюшний А. О. Росіянізми в телевізійному мовленні і в газетному тексті. Телевізійна й радіожурналістика: 36. наук.-метод. праць. Вип. 3. Львів: ЛНУ, 2000. С. 359–368.
7. Капелюшний А. О. Енциклопедія афоризмів і крилатих фраз «Журналістика – це спосіб життя». Львів: ПАЮ, 2004. 576 с.
8. Коваль А. П., Коптілов В. В. Крилаті вислови в українській літературній мові: Афоризми, літературні цитати, образні вислови. К.: Вища школа, 1975. 336 с .
9. Ковальчук М. Перетворення фразеологізмів у газетних заголовках. *Рідне слово в етнокультурному вимірі*. 2013. С. 134–140.
10. Коломієць М. П., Регушевський Є. С. Словник фразеологічних синонімів. К: Рад. шк., 1988. 200 с.
11. Маркітантов Ю. О. Фразеологія в східнослов'янському поетичному мовленні: монографія. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2011. 148 с.
12. Передрій Г. Р., Смолянінова Г. М. Лексика і фразеологія української мови. К.: Рад. шк., 1983. 208 с.
13. Погрібний А. Г. Розмови про наболіле, або Якби ми вчилися так, як треба. К.: Просвіта, 2000. 320 с.
14. Пономарів О. Д. Культура слова: Мовностилістичні поради. К: Либідь, 1999. 240 с.

15. Сербенська О. А. Культура усного мовлення: Практикум. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 216 с.
16. Фразеологічний словник української мови: В 2 т. Т. 1–2. К.: Наук. думка, 1999.
17. Яцимирська М. Г. Культура фахової мови журналіста: навч. посібн. Львів: ПАЮ, 2004. 332 с.

Практичне заняття № 17. Тема: Стилiстичнi функцiї засобiв словотвору

План

1. Стилiстична диференцiацiя засобiв словотвору.
2. Використання стилiстичних засобiв словотвору в рiзних функцiональних стилях.
3. Вияв стилiстичних можливостей словотвору в синонiмiї словотвiрних афiксiв.
4. Стилiстичнi можливостi основоскладання, абрeвiацiї та iнших видiв словотвору.

Практичнi завдання для самостiйного виконання

1. Пiдберiть приклади використання стилiстично маркованих засобiв словотвору в текстах медiа. Якi функцiї виконують складнi слова в рiзних стилях?

2. Знайдiть у запропонованих реченнях слова: а) iз суфiксами здрiбнiлостi та пестливостi; б) iз суфiксами збiльшеностi, згрубiлостi. З'ясуйте iх стилiстичне забарвлення. Якi вiдтiнки вносять у текст такi слова? У яких стилях вживаються?

Як гляну на тебе – така ти невеличка, Моя перепеличко, А голосочок-то який! Тонесенький, милесенький такий! (*Л. Глибов*).

На майдан вигулькнув дитячий оркестрик, залунав козацький марш (з газ.).

Сосни махали кошлатими лапищами (*О. Донченко*).

Як на свято, як на здобич поспiшала звiдусiль у Каховку пазуриста степова хижачня (*О. Гончар*).

Внучка, внученька, студентонька

Спить у баби на ряднищi, на ряднi

Пiд кожухом, кожушиськом, кожушариськом.

На лежанцi в цмоки цмокає, аж оєчки.

А дiвуля, дiвчинина, дiвувальниця

До кожуха, кожушенька так і горнеться... (*І. Драч*).

Доберемося за три години за стонадцять верст до родиночки. Чуєш, роде мій, мій ріднесенький, хоч би вийшов хто хоч однесенький! (*Ліна Костенко*).

3. Запишіть слова, що мають зазначені префікси. Проаналізуйте стилістичне забарвлення цих слів.

Роз-, без-, від-, між-, з-, над-, під-, перед-, прі-, наді-, об-.

4. Визначте способи творення складних слів і доцільність їх уживання в поданих зразках.

Які слова страхітливі – дволикість, дворушництво, двозначність, двоєдушність! Двомовність – як роздвоєне жало (*Ліна Костенко*).

Це б лишитись. Але не можу я. Нареченою нарече й заколисує, заворожує чорнобрив'я таких ночей (*Ліна Костенко*).

Арфами, арфами – золотими, голосними обізвалися гаї, самодзвонними: йде весна запашна, квітами-перлами закосичена. Думами, думами – наче море кораблями, переповнилась блакить ніжнотонними (*П. Тичина*).

Пив я воду, пив холодну із криниці – Срібнодзвонну, срібноплинно-проліскову. Як ішли ми зелен луком к зелен гаю, Солов'ї нам ткали пісню диво-дивну (*Б. Олійник*).

5. Напишіть складні слова разом, окремо, через дефіс. Якого стилістичного забарвлення надає текстові спосіб словоскладання?

Грушо...подібний, дво...електродний, дво...ярусний, націє...творення, медіа...лінгвістика, радіо...комітет, кілька...поверховий, сім'я...доля, двою...рідний, трьох...тисячний, чотирьох...сот...річчя, літ...студія, зав...кафедри, адмін...ресурс, багат...вечір, Свят...вечір, епідем...ситуація, штрих...код, арт...ринок, аудіо...альбом, еко...продукти, боді...арт, боді...білдинг, веб...сторінка, моно...виставка, поп...музика, смарт...годинник, фольк...музика, архі...складний, бліц...новини, гіпер...звук.

Питання для самоконтролю

1. Які стилістичні засоби словотвору використовуються в різних функціональних стилях?
2. Як проявляються стилістичні можливості словотвору в синонімії словотвірних афіксів?
3. У чому полягають стилістичні можливості основоскладання, аббревіації та інших видів словотвору?

Тестові завдання

1. Спосіб словотвору, при якому слово набуває нового значення внаслідок зміни синтаксичної функції та морфологічних ознак, наприклад, перехід прикметника та дієприкметника в іменник, називається:
 - а) морфологічним;
 - б) лексико-семантичним;
 - в) морфолого-синтаксичним;
 - г) лексико-синтаксичним.
2. Такі способи словотвору, як суфіксальний, префіксальний, префіксально-суфіксальний, безафіксний, основоскладання, аббревіація, належать до:
 - а) морфологічного способу словотвору;
 - б) лексико-семантичного способу словотвору;
 - в) морфолого-синтаксичного способу словотвору;
 - г) лексико-синтаксичного способу словотвору.
3. Суфікси і префікси з яскраво-емоційним навантаженням використовуються в:
 - а) науковому стилі;
 - б) художньому стилі;
 - в) офіційно-діловому стилі;
 - г) конфесійному стилі.

Рекомендована література

Основна:

1. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилістика засобів масової інформації як навчальна дисципліна в підготовці майбутнього журналіста. *Вісник Книжкової палати*. 2022. № 6. С. 26–30.
2. Кравець Л., Барань Є. Стилістика української мови. Навч.-метод. посібн. Берегове-Ужгород: ЗУІ ім. Ф. Ракоці II – ТОВ «РІК-У», 2022. 150 с.
3. Савчук Р. Л. Мова засобів масової інформації: хрестоматія до дисципліни. Івано-Франківськ: ПНУ, 2017. 135 с.
4. Савчук Р. Л. Метод. реком. до вивчення навч. дисц. «Практична стилістика» для студентів IV курсу спец. «Журналістика». Івано-Франківськ: Голіней О. М., 2019. 64 с.
5. Семашко Т.Ф. Практична стилістика і культура мовлення: навч. посібн. для студентів філол. спец. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 256 с.
6. Стилістика мовних одиниць: лексична стилістика, стилістична фразеологія: навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО; уклад.: І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2021. 108 с.
7. Стилістика української мови: навч.-метод. посібн.; за ред. А. С. Попович. Кам'янець-Подільський, 2017. 172 с.
8. Стилістика української мови (Теоретичні основи стилістики. Художньо-виразові засоби мовлення): навч.-метод. посібн. для студентів-філологів закладів вищої освіти; уклад. І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2019. 240 с.
9. Стилістика української мови (практичний модуль): навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО (скорочений курс.; уклад.: І. І. Коломієць, В. О. Шиманська. Умань: Візаві, 2021. 145 с.
10. Стилістика української мови. Короткий словник термінів / Укл. В. Грещук. Івано-Франківськ: НАІР, 2023. 82 с.

Допоміжна:

1. Волощак М. Й. Неправильно-правильно. Довідник з українського слововживання: За матеріалами ЗМІ. К.: Просвіта, 2000. 128 с.
2. Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. К.: Наукова думка, 2004. 448 с.
3. Городенська К. Г. Українське слово у вимірах сьогодення. К.: КММ, 2019. 208 с.
4. Кислюк Л. Сучасна словотвірна норма української мови: мовна практика та кодифікація. *Українська мова*. 2012. № 1. С. 52–66.
5. Коць Т. Словотвірні особливості іменника в мові періодики 40–50-х років ХХ ст. на тлі тенденцій прескриптивної норми. *Українська мова*. 2015. № 3. С. 91–100.
6. Кухарчук Г. В. Найуживаніші префіксоїди сучасної української мови: вживання та функціонування в науково-технічній термінології. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2009. Вип. 20. С. 323–327.
7. Малюга Н. М. Вивчення словотворення в контексті історичної стилістики. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/268531182.pdf>
8. Мельник С. М. Словотвірні особливості неологізмів у сучасній постмодерністській прозі. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. Вип. 23. С. 136–141.
9. Павленко Л. П. Стилістичні функції засобів словотвору в українській мові. *Педагогічний пошук*. 2005. № 1. С. 32–35.
10. Плющ М. Я. Граматика української мови: морфеміка, словотвір, морфологія: підручник. К.: Слово, 2010. 328 с.
11. Пономарів О. Д. Культура слова: Мовностилістичні поради. К.: Либідь, 1999. 240 с.

**Практичне заняття № 18. Тема: Стилiстичнi функцiї лексики,
фразеологiї, словотвору. Мовленнєвий практикум**

Практичнi завдання для самостiйного виконання

1. Знайдiть у медiатекстах приклади використання зi стилiстичною метою: а) жаргонiзмiв, професiоналiзмiв, просторiчної лексики; б) синонiмiв, антонiмiв; в) iншомовних слiв, архаїзмiв, дiалектизмiв, неологiзмiв.

2. Запишіть 10 термiнiв вашого фаху. Пояснiть їх значення та правопис.

3. Доберiть синонiми до поданих нижче слiв. Обґрунтуйте, якими з них можна скористатися в рiзних стилях.

Публiкувати, аналіз, актуальний, ґрунтовний, висловлювати, ориґiнальний, реалiзувати, мiркувати, ретельно.

4. До кожного з фразеологiзмiв доберiть слово-синонiм. Складiть кiлька речень публiцистичного стилю.

Волосся догори пiдiймається, тримати язик за зубами, важким духом дихати, душа в п'яти сховалася, заткнути за пояс, море по колiна, брати ноги на плечi, задирати носа, опустити руки, викинути з голови, в'їстися в печiнки, повiсити носа, впасти в око.

5. Знайдiть помилки в запропонованих реченнях, вiдредагуйте, пояснiть, на якому рiвнi допущено помилки.

Не можна стояти на сквозняку, бо заболієш. Закрийте двері – тут сильний сквозняк. По всiм озвученим питанням ти дав вiрну вiдповiдь. Самі кращi студенти перемогли на конкурсі. Докажи нам свою думку. Допишіть в цiй задачi два нуля. Завдяки запізненню в школу одержав зауваження вiд класного керiвника. Тихше! Не мiшайте нам виконувати домашнє завдання. Перевернiть сторiнки цього пiдручника. Стало дуже душно, вiдкрийте у квартирi вiкно. Учитель наказав стерти дошку. З цього приводу я виголошую мою власну думку. Не змiг виконати домашнє завдання iз-за хвороби. По дорученню класного керiвника зайшов до бiблiотеки. Сьогодні мене вчителька не визивала до дошки. Моя автобiографiя була написана ще минулого тижня. Здавати екзамен будемо у середу. У нас на цьому тижнi було два семiнара по

хімії. Домовилися зустрітися в десять годин вечора. Учбовий навчальний заклад приймає абітурієнтів. Завтра університет проводить день відчинених дверей. Більша половина учнів школи прийшла на змагання. Завтра буде залік по стилістиці. Здобувач по цій темі написав дві статті.

6. Замініть слова-русизми нормативними словами української мови.

Проведене міроприємство, слідує питання, сітка підприємств, толковий спеціаліст, здавати екзамен, державна казна, заповнити пробіли в знаннях, роцотна відомість, вищий учбовий заклад, малоїмущі громадяни,.

7. Напишіть складні слова разом, окремо, через дефіс. Перевірте за «Українським правописом».

Екстра...клас, міді...одяг, міні...комп'ютер, преміум...клас, супер...модель, топ...менеджер, віце...консул, екс...президент, обер...лейтенант, тридцяти...семи...поверховий, шістсот...двадцяти...семи...річчя, чотири...місячний, з...давніх...давен, кінець...кінцем, член...кореспондент, лікар...еколог, караоке...бар, суші...бар.

Рекомендована література

Основна:

1. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилїстика засобів масової інформації як навчальна дисциплїна в підготовцї майбутнього журналіста. *Вїсник Книжкової палати*. 2022. № 6. С. 26–30.

2. Кравець Л., Барань Є. Стилїстика української мови. Навч.-метод. посїбн. Берегове-Ужгород: ЗУІ ім. Ф. Ракоцї II – ТОВ «РІК-У», 2022. 150 с.

3. Савчук Р. Л. Мова засобів масової інформації: хрестоматїя до дисциплїни. Івано-Франківськ: ПНУ, 2017. 135 с.

4. Савчук Р. Л. Метод. реком. до вивчення навч. дисц. «Практична стилїстика» для студентів IV курсу спец. «Журналістика». Івано-Франківськ: Голїней О. М., 2019. 64 с.

5. Семашко Т.Ф. Практична стилїстика і культура мовлення: навч. посїбн. для студентів філол. спец. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 256 с.

6. Стилїстика мовних одиниць: лексична стилїстика, стилїстична фразеологїя: навч.-метод. посїб. для студентів-філологів ЗВО; уклад.: І. І. Коломїєць. Умань: Візавї, 2021. 108 с.

7. Стилїстика української мови: навч.-метод. посїбн.; за ред. А. С. Попович. Кам'янець-Подільський, 2017. 172 с.

8. Стилїстика української мови (Теоретичні основи стилїстики. Художньо-виразові засоби мовлення): навч.-метод. посїбн. для студентів-філологів закладів вищої освіти; уклад. І. І. Коломїєць. Умань: Візавї, 2019. 240 с.

9. Стилїстика української мови (практичний модуль): навч.-метод. посїб. для студентів-філологів ЗВО (скорочений курс.; уклад.: І. І. Коломїєць, В. О. Шиманська. Умань: Візавї, 2021. 145 с.

10. Стилїстика української мови. Короткий словник термїнів / Укл. В. Грещук. Івано-Франківськ: НАІР, 2023. 82 с.

Допомїжна:

1. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення. Львів: Світ, 1993. 232 с.

2. Волощак М. Й. Неправильно-правильно. Довїдник з українського слововживання: За матеріалами ЗМІ. К.: Просвіта, 2000. 128 с.

3. Головащук С. І. Словник-довїдник з українського лїтературного слововживання. К.: Наукова думка, 2004. 448 с.

4. Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А. Словник паронїмів української мови. К.: Рад. шк., 1986. 222 с.

5. Демська О Кульчицький І. Словник омонїмів української мови. Львів: Фенїкс, 1996. 224 с.

6. Дмитровський З. Є. Словник телевізійних термїнів і понять. Львів: ЛНУ, 2001. 44 с.

7. Дмитровський З. Є. Термїнологія зображальних засобів масової комунїкації: Довїдкове видання. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. 216 с .

10. Кибальчич В. М. Відтворення елементів національної специфіки у лексиці двомовної газети. Засоби масової інформації й утвердження державного суверенітету України: 36. мат. наук.-практ. конф. Львів: Світ, 1993. С. 132–136.
11. Капелюшний А. О. Енциклопедія афоризмів і крилатих фраз «Журналістика – це спосіб життя». Львів: ПАЮ, 2004. 576 с.
8. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. К: Вид-во «Орій», 1993. 472 с.
9. Передрій Г. Р., Смоляннінова Г. М. Лексика і фразеологія української мови. К.: Рад. шк., 1983. 208 с.
10. Погрібний А. Г. Розмови про наболіле, або Якби ми вчилися так, як треба. К.: Просвіта, 2000. 320 с.
11. Полюга Л. М. Словник синонімів української мови. К.: Довіра, 2001. 477 с.
12. Пономарів О. Д. Культура слова: Мовностилістичні поради. К: Либідь, 1999. 240 с.
17. Процик Л. Г. Запозичені слова, їх стилістичні функції. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2013. № 13. С. 16–19.
13. Сербенська О. А. Культура усного мовлення: Практикум. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 216 с.
14. Український правопис. К.: Наук.-виробн. підпр. «Вид-во «Наукова думка» НАН України», 2019.
15. Яцимірська М. Г. Культура фахової мови журналіста: навч. посібн. Львів: ПАЮ, 2004. 332 с.

Практичне заняття 19. Тема: Стилiстичнi можливостi морфологiчних засобiв

План

1. Стилiстична морфологiя. Стилiстичнi можливостi граматичних категорiй iменника.
2. Стилiстичне використання прикметника та його граматичних категорiй.
3. Стилiстичнi можливостi дiєслiвних форм.
4. Стилiстична роль прислiвника, займенника, числiвника.
5. Стилiстичнi функцiї службових частин мови.
6. Iнтер'єктиви як стилiстична категорiя.

Практичнi завдання для самостiйного виконання

1. Виправте помилки у формах роду та числа iменникiв.
Вища ступiнь, придбання нової меблi, вхiдна дверь, науковий тезис, економiчний кризис, широкi асортименти продукцiї, смачне кольрабi, гостра бiль, далека Сибiр, цiкаве кенгуру.
2. Проаналiзуйте наведенi форми iменникiв чоловiчого роду в родовому вiдмiнку однини. Пояснiть функцiонування рiзних закінчень. Звернiть увагу, як змiна закінчення передає значення слова. Складiть речення з наведеними парами в публiцистичному стилi.
Апарата – апарату, бала – балу, блока – блоку, дзвона – дзвону, iмейла – iмейлу, органа – органу, термiна – термiну.
3. Випишiть з медiатекстiв приклади нестягнених форм прикметника, якi використанi зi стилiстичною метою, i коротких форм прикметника.
4. Випишiть основнi правила написання складних слiв (iменникiв, прикметникiв, прислiвникiв) за «Українським правописом».
5. Утворiть вiд iнфiнiтивiв форми наказового способу. Врахуйте правильний наголос i паралельнi форми. Наприклад: брiати – берi, берiмо (берiм), берiть.

Брати, жити, іти, припустити, кивнути, крикнути, підкреслити, чистити, визволити.

Складіть з кількома з них речення, де б ці слова використовувалися в різних стилях.

6. Знайдіть приклади різних дієслівних форм у текстах медіа.
7. Випишіть з медіатекстів 4–5 речень з різними стилістичними функціями службових частин мови, вигуків і звуконаслідувань.

Питання для самоконтролю

1. Що таке стилістична морфологія?
2. Які стилістичні можливості іменника та його граматичних категорій?
3. Назвіть стилістичні функції прикметника та його граматичних форм.
4. Яка стилістична роль прислівника, займенника, числівника?
5. Вкажіть на стилістичні можливості дієслівних форм.
6. Які стилістичні функції службових частин мови?

Тестові завдання

1. Серед морфологічних стилістичних засобів значна увага приділяється вивченню:

- а) стилістичних функцій порядку слів у реченні;
- б) особливостей прямої і непрямой мови; складносурядних, складнопідрядних, безсполучникових речень і т. д.;
- в) граматичних категорій роду, числа, відмінка іменника; повних і коротких прикметників, ступенів їх порівняння; синонімічних форм часів і способів дієслова тощо;
- г) типів простого речення; стилістичним особливостям однорідних членів, звертань, вставних конструкцій.

2. Стилiстична морфологія розглядає:

- а) синонімічні засоби морфології та принципи їх добору з метою точного й ефективного висловлювання думки;

б) способи використання синтаксичних конструкцій зі стилістичною метою, можливості синтаксичних одиниць;

в) стилістичні можливості звукової системи мови в певних стилях;

г) стилістичні можливості лексики й доцільність її використання в певних функціональних стилях.

3. Морфологічні синоніми – це:

а) синоніми, що не передають відтінків граматичних значень, але пов'язані з певними формами, які набувають стилістичного забарвлення;

б) граматичні форми, притаманні тому самому слову, що різняться засобами граматичного вираження, стилістичним уживанням, відтінками спільного граматичного значення;

в) слова, що звучать однаково, але мають інше значення;

г) слова, близькі за звучанням, але різні за значенням (вони можуть мати спільну морфему, а можуть бути просто співзвучні).

4. У науковому стилі широко застосовуються іменники:

а) спільного роду;

б) жіночого роду;

в) чоловічого роду;

г) середнього роду.

Рекомендована література

Основна:

1. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилістика засобів масової інформації як навчальна дисципліна в підготовці майбутнього журналіста. *Вісник Книжкової палати*. 2022. № 6. С. 26–30.

2. Кравець Л., Барань Є. Стилістика української мови. Навч.-метод. посібн. Берегове-Ужгород: ЗУІ ім. Ф. Ракоці II – ТОВ «РІК-У», 2022. 150 с.

3. Савчук Р. Л. Мова засобів масової інформації: хрестоматія до дисципліни. Івано-Франківськ: ПНУ, 2017. 135 с.

4. Савчук Р. Л. Метод. реком. до вивчення навч. дисц. «Практична стилістика» для студентів IV курсу спец. «Журналістика». Івано-Франківськ: Голіней О. М., 2019. 64 с.

5. Семашко Т.Ф. Практична стилістика і культура мовлення: навч. посібн. для студентів філол. спец. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 256 с.

6. Стилiстика мовних одиниць: лексична стилістика, стилістична фразеологія: навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО; уклад.: І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2021. 108 с.

7. Стилiстика української мови: навч.-метод. посібн.; за ред. А. С. Попович. Кам'янець-Подільський, 2017. 172 с.

8. Стилiстика української мови (Теоретичні основи стилістики. Художньо-виразові засоби мовлення): навч.-метод. посібн. для студентів-філологів закладів вищої освіти; уклад. І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2019. 240 с.

9. Стилiстика української мови (практичний модуль): навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО (скорочений курс.; уклад.: І. І. Коломієць, В. О. Шиманська. Умань: Візаві, 2021. 145 с.

10. Стилiстика української мови. Короткий словник термінів / Укл. В. Грещук. Івано-Франківськ: НАІР, 2023. 82 с.

Допоміжна:

1. Безпояско О. К., Городенська К. Г., Русанівський К. Г. Граматика української мови: Морфологія. К.: Либідь, 1993. 336 с.

2. Вихованець І. Р. Граматика української мови: Синтаксис. К.: Либідь, 1993. 368 с.

3. Волощак М. Й. Неправильно-правильно. Довідник з українського слововживання: За матеріалами ЗМІ. К.: Просвіта, 2000. 128 с.

4. Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. К.: Наукова думка, 2004. 448 с.

5. Городенська К. Г. Українське слово у вимірах сьогодення. К.: КММ, 2019. 208 с.

6. Грицина В. Прийменники в офіційно-діловому та науковому мовленні. *Дивослово*. 2014. № 6. С. 37–40.
7. Дорошенко С. І. Граматична стилістика української мови. К.: Рад. шк., 1985. С. 24–66.
8. Капелюшний А. О. Практична стилістика української мови: навч. посібн. Львів: ПАІС, 2001. 224 с.
7. Капелюшний А. О. Стилiстика. Редагування журналістських текстiв: Практичні заняття (навч. посiбн. курсiв: «Практична стилістика української мови», «Стилiстика тексту», «Редагування в ЗМІ»). Львів: ПАЮ, 2003. 544 с.
9. Коць Т. Словотвірні особливості іменника в мові періодики 40–50-х років ХХ ст. на тлі тенденцій прескриптивної норми. *Українська мова*. 2015. № 3. С. 91–100.
10. Коць Т. Відмінкова парадигма іменників у мові преси початку ХХ ст. і становлення літературної норми. *Українська мова*. 2014. № 3. С. 44–52.
11. Сікорська З. Дієслово у сфері професійного мовлення. *Дивослово*. 2011. № 5. С. 30–35.
12. Старинець Г. Ступені порівняння якісних прикметників, їх творення. Повні й короткі форми повних прикметників. Стилiстична роль повних i коротких прикметників. Українська мова. 10 клас. *Українська мова й література в школах України*. 2014. № 1. С. 35–39.
13. Чабайовська М. Зауваги до нормативного вживання прикметників у мовленні. *Українська мова й література в сучасній школі*. 2012. № 7–8. С. 28–34.
14. Яцимірська М. Г. Культура фахової мови журналіста: навч. посібн. Львів: ПАЮ, 2004. 332 с.

**Практичне заняття № 20. Тема: Стилiстичнi можливостi
синтаксичних засобiв**

План

1. Стилiстичне застосування простого речення, його рiзновидiв.
2. Стилiстичнi можливостi ускладнених речень (однорiднi члени речення, видокремленi слова i звороти, звертання, вставнi та вставленi конструкцiї).
3. Стилiстичне використання складного речення в рiзних стилях.
4. Стилiстичнi функцiї прямої i непрямой мови.
5. Порядок слiв як стильова ознака мовлення.

Практичнi завдання для самостiйного виконання

1. Пiдберiть приклади стилiстичного використання простих i складних речень у друкованих текстах медiа.
2. Наведiть приклади вживання односкладних речень iз стилiстичною метою.
3. Знайдiть у текстах рiзних стилiв по 5 речень з видокремленими членами.
4. Випишiть з публiцистичних текстiв речення з прямою та непрямой мовою. Вкажiть на їх стилiстичнi функцiї.
5. Вiдредагуйте речення та визначте характер помилок при використаннi однорiдних членiв речення.

Органiзацiя запрошує на роботу слюсарiв, сантехнiкiв, жителiв мiста.

У нас на городi посiяли петрушку, капусту, огiрки, редьку, виноград.

Пiдприємство займається перевезенням пасажирiв i школярiв.

На зустрiч iз автором пiсень прийшли як його шанувальники, так i iншi люди.

У студентську столову сьогоднi були завезенi напої, тiстечка та кулiнарнi вироби.

Уболiвальники прагнули i вiрили в перемогу українських спортсменiв.

З раннього дитинства Максим любив i демонстрував неабиякi здiбностi у

спорті.

Батькам заборонено залишати без нагляду малих дітей та не дозволяти їм гратися сірниками.

Родина з двох чоловік і бабусі шукає тимчасове житло.

6. Складіть речення різних стилів із запропонованими вставними словами. Яка їх стилістична функція?

Безперечно, мабуть, на жаль, до речі, з одного боку, чесно кажучи, по-моєму.

7. Знайдіть речення, у яких допущено помилки у вживанні дієприслівникових зворотів. Відредагуйте ці речення. Поясніть суть помилок.

Додивившись фільм у кінотеатрі, настав вечір.

Виступаючи на концерті, зал уважно слухав виконавця.

Біля води ростуть, нахилившись до неї, верби.

Зустрівши однокласницю, Сергійко дуже зрадів.

Вийшовши з маршрутки, несподівано пішов сніг.

Прокинувшись від грому, я зачинив вікно.

Під'їжджаючи до населеного пункту, несподівано вискочив великий пес.

8. Відредагуйте подані словосполучення. Визначте порушення синтаксичних норм.

По наказу декана, по хворобі, по технічним причинам, по очам, змагання по стрільбі, по заявках, по всім правилам, не по прямому призначенню.

Питання для самоконтролю

1. З'ясуйте стилістичне застосування простого речення та його різновидів.

2. Які стилістичні можливості ускладнених речень ви можете назвати?

3. Наведіть приклади стилістичного використання складного речення в різних стилях.

4. Які стилістичні функції прямої і непрямої мови?

Тестові завдання

1. Стилiстичний синтаксис – роздiл стилiстики, що вивчає:

а) стилiстичнi можливостi лексики й доцiльнiсть її використання в певних функцiональних стилях;

б) стилiстичнi можливостi синтаксичних одиниць, способи використання синтаксичних конструкцiй зi стилiстичною метою;

в) синонiмiчнi морфологiчнi засоби та принципи їх добору для точного й ефективного висловлювання думок;

г) стилiстичнi можливостi звукової системи мови в певних стилях.

2. Синтаксичнi синонiми – це:

а) паралельнi конструкцiї, що мають однакове лексичне значення, але вiдрiзняються смисловими вiдтiнками та стилiстичними особливостями;

б) синонiми, що не передають вiдтiнкiв граматичних значень, але пов'язанi з певними формами, якi набувають стилiстичного забарвлення;

в) граматичнi форми, властивi тому самому слову, що рiзняються засобами граматичного вираження, стилiстичним уживанням, вiдтiнками спiльного граматичного значення;

г) слова, близькi за звучанням, але рiзнi за значенням (вони можуть мати спiльну морфему, а можуть бути просто спiвзвучнi).

3. Просте речення є:

а) самостiйною синтаксичною одиницею, що вживається в усiх стилях мови, i є компонентом складних синтаксичних конструкцiй;

б) самостiйною синтаксичною одиницею, що вживається в художньому та розмовному стилях мовлення;

в) несамостiйною синтаксичною одиницею, що є компонентом складних синтаксичних конструкцiй;

г) стилiстичним засобом для емоцiйно напруженого зображення подiй, для вироблення певного ставлення до зображуваного.

4. Вставнi слова, що сприяють вiдтворенню рiзних вiдтiнкiв i надають мовленню емоцiйностi та експресiї, вживаються у:

- а) офіційно-діловому стилі;
- б) художньому й розмовному стилям;
- в) науковому стилі;
- г) епістолярному стилі.

Рекомендована література

Основна:

1. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилістика засобів масової інформації як навчальна дисципліна в підготовці майбутнього журналіста. *Вісник Книжкової палати*. 2022. № 6. С. 26–30.
2. Кравець Л., Барань Є. Стилістика української мови. Навч.-метод. посібн. Берегове-Ужгород: ЗУІ ім. Ф. Ракоці II – ТОВ «РІК-У», 2022. 150 с.
3. Савчук Р. Л. Мова засобів масової інформації: хрестоматія до дисципліни. Івано-Франківськ: ПНУ, 2017. 135 с.
4. Савчук Р. Л. Метод. реком. до вивчення навч. дисц. «Практична стилістика» для студентів IV курсу спец. «Журналістика». Івано-Франківськ: Голіней О. М., 2019. 64 с.
5. Семашко Т.Ф. Практична стилістика і культура мовлення: навч. посібн. для студентів філол. спец. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 256 с.
6. Стилістика мовних одиниць: лексична стилістика, стилістична фразеологія: навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО; уклад.: І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2021. 108 с.
7. Стилістика української мови: навч.-метод. посібн.; за ред. А. С. Попович. Кам'янець-Подільський, 2017. 172 с.
8. Стилістика української мови (Теоретичні основи стилістики. Художньо-виразові засоби мовлення): навч.-метод. посібн. для студентів-філологів закладів вищої освіти; уклад. І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2019. 240 с.
9. Стилістика української мови (практичний модуль): навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО (скорочений курс.; уклад.: І. І. Коломієць, В. О. Шиманська. Умань: Візаві, 2021. 145 с.

10. Стилїстика української мови. Короткий словник термїнів / Укл. В. Грещук. Івано-Франківськ: НАІР, 2023. 82 с.

Допомїжна:

1. Данильчук Д. В. Стилїстичний синтаксис: збїрник вправ: практикум. Київ: Інститут журналістики, 2021. 172 с.

2. Безпояско О. К., Городенська К. Г., Русанівський К. Г. Граматика української мови: Морфологія. К.: Либїдь, 1993. 336 с.

3. Вихованець І. Р. Граматика української мови: Синтаксис. К.: Либїдь, 1993. 368 с.

4. Грицина В. Особливості функціонування вставлених конструкцій в офіційно-діловому стилї. *Дивослово*. 2015. № 5–6. С. 35–36.

5. Дорошенко С. І. Граматична стилїстика української мови. К.: Рад. шк., 1985. С. 24–66.

6. Завальнюк І. Функціонально-стилїстичні вияви іменного складеного присудка в мовї української перїодики початку ХХІ ст. Лїнгвостилїстика: об'єкт – стиль, мета – оцїнка: зб. наук. пр., присвячений 70-рїччю від дня народження проф. С. Я. Єрмоленко. К., 2007. С. 334–341.

7. Завальнюк І. Комунїкативно-прагматичні функції та стилїстичні вияви вставних одиниць у сучасному українському газетному мовленнї. *Українська мова*. 2009. № 1. С. 15–33.

8. Капелюшний А. О. Стилїстика. Редагування журналістських текстів: Практичні заняття (навч. посїбн. з курсів: «Практична стилїстика української мови», «Стилїстика тексту», «Редагування в ЗМІ»). Львів: ПАЮ, 2003. 544 с.

9. Слинько І. І., Гуйванюк Н. В., Кобилянська М. Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. К.: Вища школа, 1994. 670 с.

10. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови: Підручник. К.: Академія, 2004. 408 с.

11. Яцимїрська М. Г. Культура фахової мови журналіста: навч. посїбн. Львів: ПАЮ, 2004. 332 с.

Практичне заняття № 21. Тема: Стилiстичнi фiгури

План

1. Учення про фiгури й тропи. Класифiкацiя тропiв (метафора, метонiмiя, синекдоха, паронимазiя, персонiфiкацiя, гiпербола, лiтота, епiтет, оксиморон, порiвняння, алегорiя, iронiя, пародiя).
2. Класифiкацiя фiгур (повтор, плеоназм, тавтологiя, анафора, епiфора, амплiфiкацiя, асиндетон, полiсиндетон, елiпс, паралелiзм, парафраза та iн.)
3. Використання фiгур стилiстичного синтаксису в стилях мовлення.

Практичнi завдання для самостiйного виконання

1. До зазначених у планi тропiв i фiгур пiдберiть приклади з художнiх чи публiцистичних текстiв. Визначте, яку роль вони вiдiграють у мовленнi.
2. Знайдiть приклади використання тропiв i стилiстичних фiгур у заголовках медiатекстiв.

Питання для самоконтролю

1. Що таке тропи? Яке основне мiсце їх уживання i який вони мають вплив на образнiсть i виразнiсть мовлення ?
2. Що таке стилiстична фiгура? Наведiть приклади стилiстичних фiгур.
3. Як використовуються фiгури стилiстичного синтаксису в рiзних стилях?

Тестовi завдання

1. У якому рядку правильно вказано всi тропи:
 - а) персонiфiкацiя, плеоназм, синекдоха, метафора, епiфора;
 - б) паралелiзм, парафраза, порiвняння, алегорiя, iронiя;
 - в) метафора, гiпербола, епiтет, порiвняння, лiтота;
 - г) метафора, епiтет, асиндетон, тавтологiя.
2. Троп, суть якого в кiлькiсному зiставленнi предметiв (однина вживається замість множини, частина замість цiлого, видове поняття замість родового), – це:
 - а) алегорiя;

- б) антитеза;
- в) синекдоха;
- г) гіпербола.

3. Троп, побудований на наділенні предметів, явищ природи та абстрактних понять рисами людини:

- а) гіпербола;
- б) метафора;
- в) персоніфікація;
- г) лігота.

4. Троп, який полягає в образному применшенні якогось предмета чи явища:

- а) гіпербола;
- б) алегорія;
- в) синекдоха;
- г) лігота.

5. Метонімія – це:

- а) перенесення на основі схожості означуваного предмета з іншим (за кольором, формою, об'ємом, призначенням);
- б) наділення неживих предметів ознаками живих істот;
- в) перенесення назви з предмета на предмет за суміжністю, на основі тісного зовнішнього та внутрішнього зв'язку між зіставляваними поняттями;
- г) художнє означення.

6. Стилїстична фігура, що є протилежною анафорі:

- а) епанафора;
- б) епіфора;
- в) анепіфора;
- г) рефрен.

7. Стилїстична фігура, що характеризується нагромадженням сполучників та інших службових частин мови для логічного й емоційного підсилення кожного з членів речення:

- а) гіпербола;
- б) синекдоха;
- в) полісиндетон;
- г) метафора.

Рекомендована література

Основна:

1. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилістика засобів масової інформації як навчальна дисципліна в підготовці майбутнього журналіста. *Вісник Книжкової палати*. 2022. № 6. С. 26–30.
2. Кравець Л., Барань Є. Стилістика української мови. Навч.-метод. посібн. Берегове-Ужгород: ЗУІ ім. Ф. Ракоці II – ТОВ «РІК-У», 2022. 150 с.
3. Савчук Р. Л. Мова засобів масової інформації: хрестоматія до дисципліни. Івано-Франківськ: ПНУ, 2017. 135 с.
4. Савчук Р. Л. Метод. реком. до вивчення навч. дисц. «Практична стилістика» для студентів IV курсу спец. «Журналістика». Івано-Франківськ: Голіней О. М., 2019. 64 с.
5. Семашко Т.Ф. Практична стилістика і культура мовлення: навч. посібн. для студентів філол. спец. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 256 с.
6. Стилістика мовних одиниць: лексична стилістика, стилістична фразеологія: навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО; уклад.: І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2021. 108 с.
7. Стилістика української мови: навч.-метод. посібн.; за ред. А. С. Попович. Кам'янець-Подільський, 2017. 172 с.
8. Стилістика української мови (Теоретичні основи стилістики. Художньо-виразові засоби мовлення): навч.-метод. посібн. для студентів-філологів закладів вищої освіти; уклад. І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2019. 240 с.
9. Стилістика української мови (практичний модуль): навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО (скорочений курс.; уклад.: І. І. Коломієць, В. О. Шиманська. Умань: Візаві, 2021. 145 с.

10. Стилїстика української мови. Короткий словник термїнів / Укл. В. Грещук. Івано-Франківськ: НАІР, 2023. 82 с.

Допомїжна:

1. Барчишина І. В. Парцельована епїтетна структура як маркер модернїстського поетичного тексту. *Науковї праці Кам'янець-Подільського національного університету іменї Івана Огієнка. Фїлологічні науки*. 2013. Вип. 33. С. 28–33.

2. Григор'єв О. Стилїстична роль риторичних запитань у структурї публіцистичного дискурсу Миколи Хвильового. *Українська мова і лїтература в школах України*. 2015. № 1–2. С. 31–36.

3. Деравчук С. Функціонально-семантичний статус епїтетів у конфесійному стилї. *Дивослово*. 2003. № 5. С. 17.

4. Козак Р. В. Парцеляція як складник когнїтивно-дискурсивного аналізу української мови. Науковї праці Кам'янець-Подільського національного університету іменї Івана Огієнка: зб. за підсумками звітної наук. конф. викладачів, докторів і аспїрантів: вип. 14. Кам'янець-Подільський національний університет іменї Івана Огієнка, 2015. Т. 3. С. 79–80.

5. Ладиняк Н. Б. Стилїстичнї фігури синтаксису Івана Багряного і український фольклор. *Науковї праці Кам'янець-Подільського державного університету. Фїлологічні науки*. Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2006. Вип. 12. Т. 1. С. 118–128.

6. Літературознавчий словник-довїдник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалїв та ін. К.: ВЦ «Академїя», 1997. 752 с.

7. Марчук Л. М. Функціонально-семантичний аспект градації в українській мові: монографія. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2007. 304 с.

8. Попович А. С. Повтор як стилїстична фігура і вада тексту в мові газет Кам'яниччини. *Науковї праці Кам'янець-Подільського національного університету іменї Івана Огієнка. Фїлологічні науки*. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький, 2008. Вип. 17. С. 273–274.

9. Ріжко Р. Л. Повтор як семантико-стилістична домінанта в українській поезії кінця XX – початку XXI століття. *Наукові записки. Серія: філологічні науки.* 2009. С. 219–230. URL: http://www.nbuu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Nz/Fil/2009_86/statti/35.pdf

10. Словник тропів і стилістичних фігур / автор-укладач В. Ф. Святовець. К.: ВЦ «Академія», 2011. 176 с.

Практичне заняття № 22. Підсумкове заняття. Модульна контрольна робота № 2.

Практичні завдання для самостійного виконання

1. Доберіть по одному зразку текстів різних функціональних стилів української мови. Зробіть цілісний семантико-стилістичний аналіз за орієнтовною схемою:

1. Належність тексту до певного функціонального стилю, його підстиль і жанр.

2. Основне призначення та сфера використання стилю.

3. Характерні особливості (ознаки) тексту.

4. Основні мовні засоби (фонетичні, лексичні, фразеологічні, словотвірні, морфологічні, синтаксичні), що мають стилістичне навантаження.

5. Тропи і фігури, з'ясування їх стилістичних функцій.

5. Лінгвістичний коментар (користуючись словником, поясніть маловживані, застарілі вислови, терміни, неологізми, іншомовні слова тощо).

2. Написання модульної контрольної роботи № 2.

Орієнтовні питання до екзамену з освітньої компоненти

«Стилістика засобів масової інформації»

1. Стилістика як лінгвістична наука й навчальна дисципліна. Предмет, мета й завдання вивчення.
2. Основні розділи стилістики (структура).
3. Методи лінгвостилістичних досліджень.
4. Зв'язок стилістики з лінгвістичними й нелінгвістичними дисциплінами.
5. Історія та джерела стилістики.
6. Поняття стилю як функціонального різновиду літературної мови.
7. Норма, її різновиди. Порушення норм у журналістському тексті.
8. Роль медіа в поширенні норм української літературної мови.
9. Стилістична помилка. Види стилістичних помилок.
10. Стилістичне значення як одне з головних понять стилістики.
11. Суть експресії, інформації, контексту як основних понять стилістики.
12. Стилістичні засоби, стилістеми, стилістичні прийоми як елементи мови/мовлення.
13. Різні підходи до класифікації функціональних стилів в історії української мови.
14. Публіцистичний стиль. ЗМІ як окремий підстиль публіцистичного стилю.
15. Характеристика публіцистичного стилю української літературної мови (основне призначення, сфера використання, підстилі, жанри, основні ознаки, мовні засоби).
16. Становлення та розвиток наукового стилю української літературної мови.
17. Специфіка наукового викладу інформації.
18. Жанрові особливості наукового стилю.

19. Характеристика наукового стилю української літературної мови (основне призначення, сфера використання, основні ознаки, мовні засоби, підстилі).
20. Історія формування офіційно-ділового стилю української літературної мови.
21. Основні ознаки, призначення, мовні засоби та сфера вживання офіційно-ділового стилю.
22. Підстилі й жанри офіційно-ділового стилю.
23. Специфіка викладу матеріалу в документах. Прийоми стандартизації текстів ділового мовлення.
24. Типові помилки в діловому мовленні та їх корекція.
25. Художній стиль сучасної української літературної мови: основне призначення, функція, ознаки, сфера використання, підстилі й жанри.
26. Лексико-фразеологічні та граматичні особливості художнього стилю (основні мовні засоби).
27. Поняття про індивідуально-авторські стилі.
28. Розмовний стиль сучасної української літературної мови: сфера функціонування, мовні засоби, підстилі та жанри.
29. Історичний розвиток розмовно-побутового стилю.
30. Диференційні ознаки розмовного стилю української мови.
31. Усна і писемна форми розмовного стилю. Діалогічне і монологічне мовлення.
32. Образність в українському усному мовленні.
33. Конфесійний стиль у системі функціональних стилів сучасної української літературної мови. Історія його розвитку.
34. Сфера використання, основне призначення, ознаки конфесійного стилю.
35. Характерні мовні засоби конфесійного стилю.
36. Підстилі й жанри конфесійного стилю.
37. Епістолярний стиль. Основні жанри українського епістолярію.

38. Офіційний лист у системі українського епістолярію. Його особливості та різновиди.
39. Приватний лист. Вияв авторського «я» в епістолярному тексті.
40. Специфіка використання епістолярного стилю в сучасних ЗМІ.
41. Проблематика мови інтернет-спілкування.
42. Основні особливості (ознаки), сфера використання, призначення стилю інтернет-спілкування.
43. Основні мовні засоби стилю інтернет-спілкування.
44. Підстилі й жанри стилю інтернет-спілкування.
45. Поняття фоніки у фоностилістиці. Важливість знання її основ для працівників медіа.
46. Основні засоби евфонії української мови.
47. Ономапоєя (звуконаслідування) як засіб звукової виразності художньої мови.
48. Звукові повтори (алітерація, асонанс, анафора, епіфората ін.) та їх стилістичне використання в мові ЗМІ.
49. Основні прийоми милозвучності усного розмовного мовлення (наголос, сила голосу, висота тону, темп).
50. Групи лексики з погляду стилістичної диференціації.
51. Стилiстичне використання архаїзмів та історизмів у мові медіа.
52. Стилiстичні функції неологізмів, термінів у різних функціональних стилях. Використання зазначених мовних одиниць у медіа.
53. Іншомовні запозичення та їх стилістичне використання в мові медіа.
54. Стилiстичні функції професіоналізмів, діалектна лексика в різних стилях.
55. Розмовна, просторічна лексика, жаргонізми та арготизми.
56. Стилiстичне використання синонімів, омонімів, антонімів, паронімів у мові медіа.

57. Групи фразеологічних одиниць з погляду їх уживаності й за джерелами виникнення.
58. Синонімія, омонімія, антонімія фразеологізмів.
59. Використання фразеологізмів у різних стилях мови.
60. Трансформація фразеологізмів у мові медіа.
61. Стилїстична диференціяція засобів словотвору.
62. Використання стилїстичних засобів словотвору в різних функціональних стилях.
63. Вияв стилїстичних можливостей словотвору в синонімії словотвірних афіксів.
64. Стилїстичні можливості основоскладання, абрєвіації та інших видів словотвору
65. Стилїстична морфологія. Стилїстичні можливості граматичних категорій іменника.
66. Стилїстичне використання прикметника та його граматичних категорій.
67. Стилїстичні можливості дієслївних форм.
68. Стилїстична роль прислївника, займенника, числївника.
69. Стилїстичні функції службових частин мови.
70. Інтер'єктиви як стилїстична категорія.
71. Стилїстичне застосування простого речення, його різновидів.
72. Стилїстичні можливості ускладнених речень (однорідні члени речення, відокремлені слова і звороти, звертання, вставні та вставлені конструкції).
73. Стилїстичне використання складного речення в різних стилях.
74. Стилїстичні функції прямої і непрямої мови.
75. Порядок слів як стильова ознака мовлення.
76. Учення про фігури й тропи. Класифікація тропів (метафора, метонімія, синекдоха, паронимазія, персоніфікація, гіпербола, літота, епітет, оксиморон, порівняння, алегорія, іронія, пародія).

77. Класифікація фігур (повтор, плеоназм, тавтологія, анафора, епіфора, ампліфікація, асиндетон, полісиндетон, еліпс, паралелізм, парафраза та ін.).

78. Використання фігур стилістичного синтаксису в стилях мовлення.